

Cirkev a Verejnosť

Znakový svet médií a znakový svet cirkví

Pokus o teológiu verejnosti

Verejnost' 1

Verejnosť 2

Verejnosť 3

Kardinal Julius Döpfner – počúvajúc

Verejnosť 4 na spôsob Vatikánu

Prehľad

- 1. Verejné a ne-verejné v Biblii**
- 2. Verejné v cirkevných dejinách**
- 3. Pojem verejnosti**
- 4. Verejnosť ako výzva novoveku**
- 5. Pokus o teológiu verejnosti**
- 6. Tézky k cirkvi a verejnosti**
- 7. Prístup k téme**

Osobné pozadie

- Štúdium katolíckej teológie na univerzite v Innsbrucku a na Gregoriáne v Ríme 1960-65
- Pastорácia v diecéze St. Gallen 1966-71
Hovorca „Slova na nedeľu“ vo švajčiarskej televízii.
- Štúdium publicistiky a protestantskej teológie na univerzite v Zurichu.
Úvod do televíznej žurnalistiky
Doktorská práca: Náboženstvo v televízii 1978
- Vedúci redakcie vo švajčiarskej televízii (1979-2002):
náboženstvo, spoločnosť, kritika médií, kultúra, filozofia
- Výuka mediálnej etiky na univerzitách vo Frieburgu a v Zurichu
Universitäten von Freiburg/CH a Uni Zürich

Prehľad

1. Prístup k téme
2. Pojem verejnosti
3. Verejné a ne-verejné v Biblii
4. Verejné v cirkevných dejinách
5. Verejnosť ako výzva novoveku
6. Pokus o teológiu verejnosti
7. Tézky k cirkvi a verejnosti

Prečo je verejnosť otázkou pre teológiu?

- **Verejné média – rádio, televízia, tlač a internet vtláčajú pečať modernému svetu:**
 - spoločenské vedomie, životný štýl, duch doby, svetonázor
 - popularita, sláva, vplyv a moc
 - identita, diferencovanosť, hodnoty, orientácia
- **Verejnosť je centrálna kategória spoločenskej komunikácie.**
- **Kto chce verejnosť osloviť, musí do nej vstúpiť.**

Náboženstvo a verejnost'

- Každé zjavenie chce na verejnost'.
- Náboženstvá, cirkvi a teológovia/ičky preto odjakživa vyhľadávali miesta, ktoré boli prístupné všetkým.
- Náboženstvá sú v sekulárnom verejnom vedomí dôležitými kultúrnymi faktormi.
- Obraz cirkvi je ovplyvnený jej vystupovaním a účinkovaním na verejnosti: stavby, umenie, hudba, events, verejné vystúpenia pápeža, biskupov, kazateľov.
- Premýšľanie o význame verejnosti pre teológiu a cirkev je preto teologickou nevyhnutnosťou. Väčšinou je verejnost' viac praktizovaná ako reflektovaná.

Môj zámer

Chcel by som poukázať na význam verejnosti pre našu osobnú, cirkevnú a spoločenskú existenciu.

- **Verejnosť je priestor našej artikulácie, nášho dorozumievania porozumenia a spoločenského vplyvu.**
- **Verejnosť si vynucuje teológiu, ktorá sa vystaví „znameniam čias“.**
- **Verejnosť je miestom dialógu s modernou dobou, s duchovnými prúdmi našej kultúry a s veľkými náboženstvami pluralistického sveta.**

Prehľad

1. Prístup k téme
- 2. Pojem verejnosti**
3. Verejné a ne-verejné v Biblii
4. Verejné v cirkevných dejinách
5. Verejnosť ako výzva novoveku
6. Pokus o teológiu verejnosti
7. Tézy k cirkvi a verejnosti

Raffael: Aténska škola

Forum Romanum

Svetová verejnosť v júni 2010

Verejné kvákanie

Tu sa nachádzam – nemôžem inak

publik – verejný, verejne

- **publicus (lat.):** vzťahujúci sa na štát (úradne) alebo na ľud štátu (populus); neskôr: verejný, verejne
- **publicare:** urobiť štátnym vlastníctvom
- **publicatio:** vstup do štátnej pokladnice, neskorolatincky: zverejnenie
- **publikovať:** publikovať tlačoviny (15. st.)
zverejniť všeobecne (19. st.)
- **publicista:** spisovateľ, žurnalista aktuálneho diania (17. st.)
- **publicita, verejnosť:** všeobecná známosť (18. st.)
- **publicistika:** zaoberanie sa záležitosťami, ktoré zaujímajú všetkých
- **publikum:** verejnosť, diváci, poslucháči
- **Republika ako štátna forma (res publica):** vládnúci sú volení ľuďom, alebo jeho zástupcami (17. st.)

Čo je verejnosť?

- Pod verejnosťou sa rozumie priestor duchovnej konfrontácie, ktorý je prístupný všetkým občanom/*iankam*.
- Pojem verejnosť sa vynára až počas francúzskej revolúcie, povedľa zaužívaniejšieho pojmu publicité – Publizität - publicita (z latinského publicus).
- Pred osvietenstvom nejestvoval v žiadnej európskej reči pojem verejnosti v zmysle diskurzívnej republikánskej verejnosti.

Verejnost' ako bojové heslo

- **Politický liberalizmus 19. storočia sa v mene verejnosti domáhal slobody prejavu a tlače, ako aj slobodnej výmeny názorov o otázkach, ktoré sa dotýkajú ľudí všeobecne.**
- **Verejnost' bola podmienkou demokratického hľadania rozhodnutí a prostriedkom kontroly moci.**
- **Demokratická moc v parlamente, vláde a v súdnictve môže byť legitimovaná len verejnost'ou.**
- **Verejnost' je preto tým princípom, ktorý utvára charakter moderných štátov.**

Verejná mienka

- Rousseau vyhlasuje verejnú mienku – v prehnanej personalizovanej podobe - za ochránkyňu mravov modernej spoločnosti.
- Už pre starých Rimanov platilo: Vox populi – vox Dei. Hlas ľudu je hlas Boží.
- Prancier je výrazom takéhoto pohľadu: Človek je vystavený pohľadu a úsudku verejnosti a je vydaný napospas hanbe.
- Pojem „verejnej mienky“, je dodnes mnohoznačný ako mýtická Sfinga.

Ústava Slovenskej republiky 1992

Ľudské práva

- **Občania majú právo zúčastňovať sa na správe vecí verejných buď priamo, alebo prostredníctvom voľby svojich zástupcov.
(Čl. 30 Ods. 1)**

Legislatíva

- **Zasadania parlamentu Slovenskej republiky sú verejné.
(Čl. 83 Ods. 3)**
- **Neverejné zasadania sa môžu konať len v prípadoch, ktoré určuje zákon, alebo v prípade, že sa na tom dohodne trojpäťinová väčšina parlamentu.
(Čl. 83 Ods. 4)**

Judikatíva

- **Rozsudky [súdov] budú vyhlasované v mene Slovenskej republiky a vždy verejne.
(Čl. 142 Ods. 3)**
- **Každý má právo, aby sa jeho vec prejednávala verejne, bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa ku všetkým dôkazom mohol vyjadriť. Verejnost' môže byť vylúčená len v prípadoch, ktoré určuje zákon.
(Čl. 48 Ods. 2)**

Princíp verejnosti v exekutive a verejnej správe

- „(švajčiarsky) Parlament informuje včas a obsahlo verejnosť o svojej činnosti, pokiaľ nejedná o naliehavé verejné alebo private záujmy, ktoré tomu zabraňujú.“
(Švajčiarska spolková ústava [1999] Art. 180 Abs. 2)
- Každá osoba má právo na to, aby dostala k nahliadnutiu úradné dokumenty a od úradov potrebné informácie o obsahu úradných dokumentov.

(Schweiz. Bundesgesetz [2004] über das Öffentlichkeitsprinzip der Verwaltung Art. 6 Abs. 1)

Protiosvietenské modely

- Výrazom pre ne-verejnú politiku sú:
 - Kabinetná politika (exekutíva) a utajovaná správa (obhajovaná potrebou ochrany štátnych záujmov - , Staatsraison‘)
 - politické tajné spolky (legislatíva)
 - Femesúdy (Judikatíva)
- Kto nezachováva verejný princíp v politike, previňuje sa voči pravidlu rovnosti všetkých pred zákonom.
- Veci, ktoré sa týkajú všetkých, musia byť transparentné, aby sa v rámci ústavy mohli všetci zúčastniť na procese tvorby verejnej mienky a verejného rozhodovania.

K vôli čomu vytvárajú médiá verejnosť?

- **K vôli inscenácii moci?**
- **K vôli priestoru nastolenia jasnosti – osvietenstva?**
- **K vôli možnosti pranieru?**
- **K vôli javisku na zábavu a krátenie dlhej chvíle?**

**V skutočnosti využívajú médiá všetky tieto registre.
K pôvodnému významu verejnosti sa však približujú len
napomáhaním všeobecnej jasnosti - osvietenstva.**

Ambivalencia mediálnej verejnosti

- Z politického hľadiska stoja v popredí dve veci:
 - Verejnosť je miesto inscenácie moci.
 - Môže však predstavovať osvietenú proti-moc („štvrtá mocnosť“).

S týmto silovým poľom sa musia nejako vyrovnat' média i politika.

- Tam, kde média zo senzáciečnosti nerešpektujú hranice verejnosti - privátny priestor - vedú k „Tyranii intimity“ (Richard Sennet: Rozpad a koniec verejného života 1994), alebo sa premieňajú na moderný pranier.
- Tam, kde je informácia zaujímavá len preto, lebo pobaví (Infotainment), zrádzajú médiá svoju verejnú úlohu.

Média ako štvrtá „mocnosť“

- **Moderné demokracie sú odkázané na to, aby médiá konanie troch pilierov štátnej moci prezentovali, aby sa s ním konfrontovali, aby ho kritizovali a kontrolovali.**
- **K vôli veľkému a nie vždy kvalifikovanému vplyvu médií na demokracie hovoríme o „médiokraciách“ a označujeme médiá ako „štvrtú mocnosť“.**
- **Média však nie sú konštitučnou mocou štátu (v tom zmysle je pojem „štvrtá mocnosť“ zavádzajúca). Na rozdiel od troch pilierov štátnej moci nemajú médiá demokratickú legitimáciu, ani nedisponujú sankčnými prostriedkami.**
- **Legitimáciou médií sú argumenty a étos.**

Ohraničenia

	tajný	všetkým prístupný
osobný	<u>Privátny priestor</u>	Verejné služby pre jednotlivcov
spoločenský	ochrana štátu ochrana osoby	<u>verejnosť</u>

Médiá verejnosti

	tajné	prístupné všetkým
osobné	Kľúčová dierka	osobná homepage
spoločenské	Personaldossier ,top secret`	publicistické médiá

Donges/Imhof/ Neidhard:

Tri roviny verejnosti

Encounter-rovina

Komunikácia na chodníku

encounter = stretnúť sa, zraziť sa

- Väčšinou spontánna verejná komunikácia: na ulici, pracovisku, v dome, vo voľnom čase. Každý účastník môže vystupovať zároveň ako hovorca, aj ako publikum. Sprostredkovateľ nie je potrebný. Plynulé prechody k privátnej komunikácii. (Kriteriom je: každý pozná každého.)
- Z celého počtu tém, ktoré sa prejednávajú na Encounter-rovine, postúpi len malá časť na rovinu tematickej verejnosti, alebo zhromažďovacej verejnosti, a ešte menšia časť dosiahne úroveň mediálnej verejnosti.

Tematická- alebo zhromažďovacia verejnosť

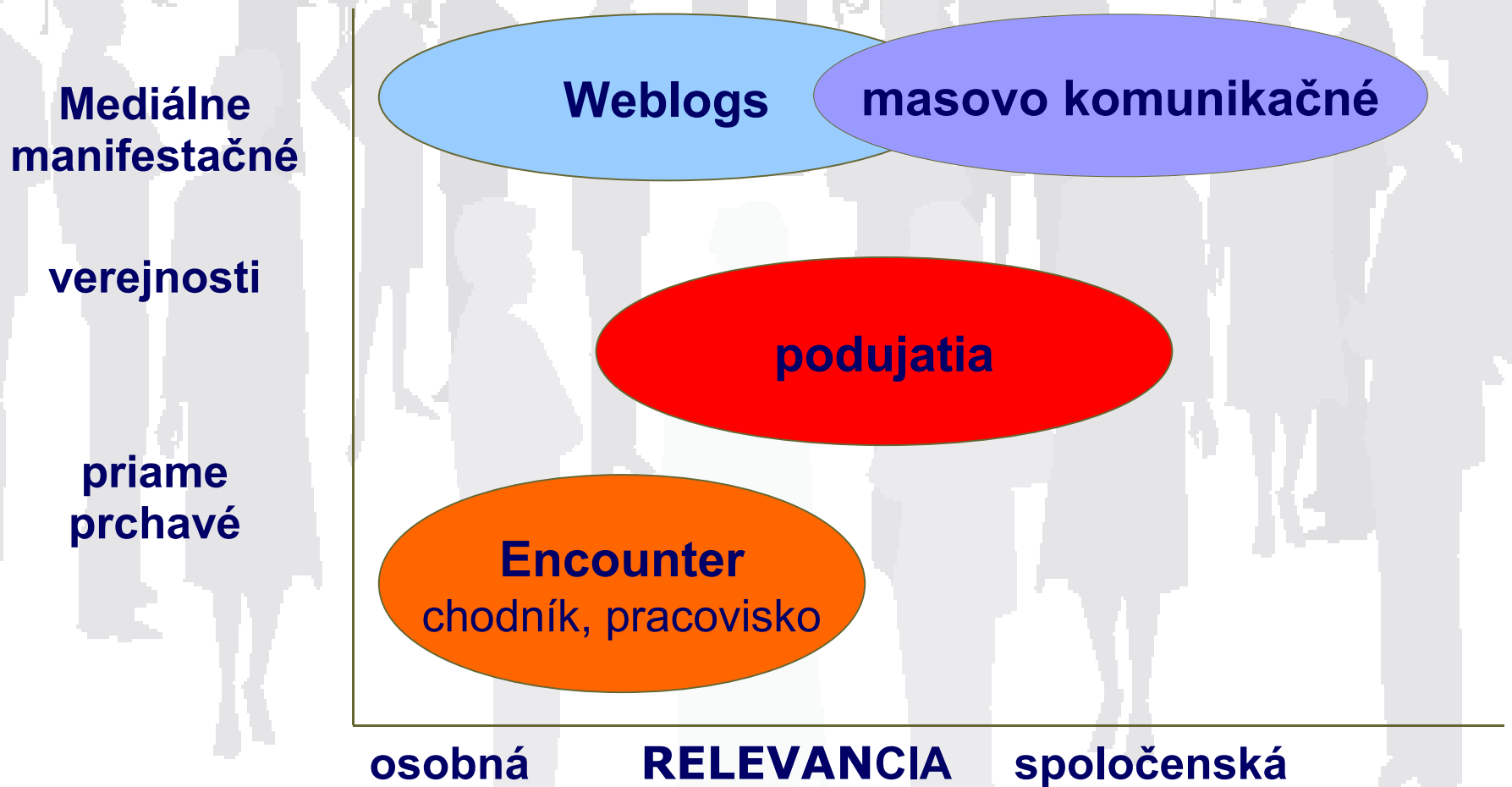
- Na tejto úrovni sa konajú rozličné podujatia alebo demonštrácie, ktoré sa zameriavajú na verejnú prezentáciu a interakciu rozličných tém.
- Táto verejnosť môže vzniknúť spontánne, alebo je trochu, prípadne aj precízne organizovaná.
- Hovorca, sprostredkovateľ a publikum konajú diferencovane a spravidla nemenia svoje úlohy.
- Usporiadatelia podujatí sa na základe precízne formulovaných tém často pokúšajú vzbudiť pozornosť a pri vhodnej príležitosti dosiahnuť mediálnu verejnosť.

Mediálna verejnosť

- Mediálna verejnosť vzniká konštantne na základe organizovaných podujatí.
- Témy vyplývajú zo spoločensky relevantných potrieb, a z udalostí, ktoré človekovi prinášajú šťastie alebo nešťastie.
- Úlohu sprostredkovateľov preberajú špecializované osoby: Žurnalisti, reportéri, reportérky, moderátori. Podľa povahy arény prichádzajú aj rozhodujúce média, ktoré udajú tón.
- Publikum sa aktivizuje rozličným spôsobom: ako reagujúci recipienti/ky, ako aktéri na rovine zhromažďovacej verejnosti, ako trvalé-publikum, ako účastníci/čky, ktorí sa pripojili.

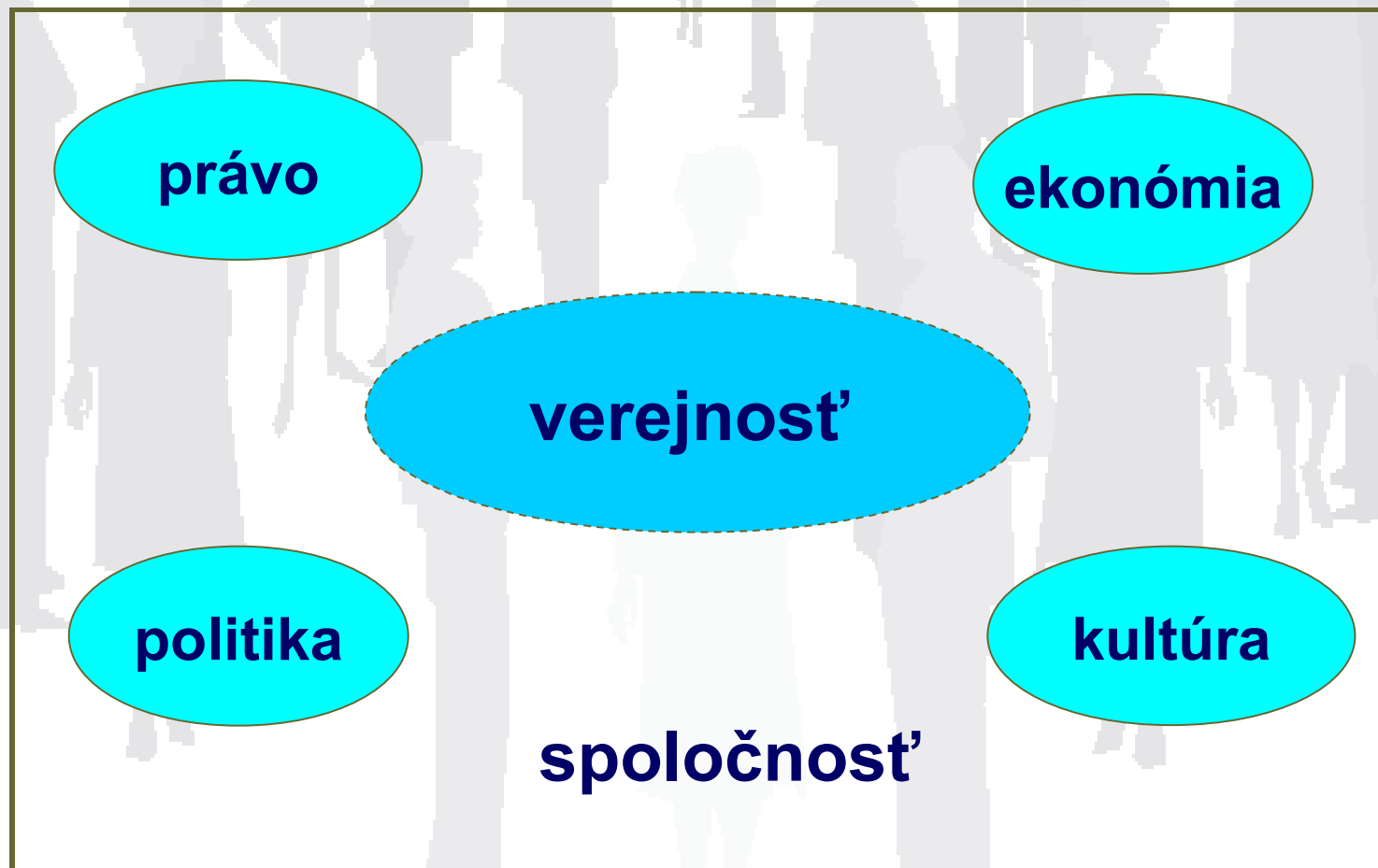
Úrovně veřejnosti

Simon Welte, Patrick Secco: Strukturen in der Blogosphäre 2009

Verejnosť ako „spoločensky interné prostredie“

Niklas Luhmann: Zwischen System und Umwelt. Frankfurt/M. 1996 S. 187

Funkcie verejnosti

- Verejnosť vytvára transparentnosť:
Podľa možnosti by mali byť všetky spoločensky zastávané témy a názory verejne prítomné a vnímané.
- Verejnosť umožňuje diskurz:
Témy a názory môžu byť kontroverzne diskutované a revidované.
- Verejnosť napomáha orientácii:
Názory môžu byť takto vysvetlené a osoby presvedčené.
Publikum sa môže podľa toho riadiť vo svojom konaní a politickom rozhodovaní.

Ideálna verejnosť (Habermas)

- Verejnosť má umožňovať formovanie vôle a názoru občianskeho publika.
- Všetkým občanom/*kam* musí byť umožnené, aby sa mohli zúčastniť na verejnom diskurze.
- Aktéri musia konať racionálne a komunikatívne. Musia teda argumentovať logicky a komunikácia musí smerovať k porozumeniu a dorozumeniu.
- V pozadí Habermasovho chápania verejnosti je jeho teória komunikatívneho konania a model ideálneho diskurzu.

Štrukturálna premena verejnosti

- Diskurzy nemôžu byť v realite nikdy úplne racionálne a spontánne – neriadené.
- Verejné zhromaždenia osvietenstva sú dnes väčšinou nahrádzané masovomediálne vytváranými verejnosťami.
- Štát a politické strany ako aj súkromné záujmy hospodárstva okupujú médiá. Premenou médií na mocnosti je emancipačný potenciál verejnosti – slobodný diskurz, racionálna argumentácia – ohrozený. Opozičné verejnosti a sociálne hnutia (NGOs) vytvárajú určitú protiváhu.

Občania - Konzumenti

- **V nových ekonomických podmienkach sú občania oslovovaní ako konzumujúce publikum, ktoré je saturované po skupinách podľa záujmov.**
- **Všetko, čo v publiku zarezonuje, nastúpi na víťaznú vlnu: Human Interest, šport, zábava, sex, zločin, prominencia.**
- **Pre média sú zaujímavé tie udalosti a správy, ktoré sú dostatočne**
 - **spektakulárne, škandalózne a konfrontačné**
 - **ktoré osobne zasiahnu**
 - **ktoré postavia do popredia jednotlivé osoby**
 - **ktoré udalosti a aktérov eroticky podfarbia**

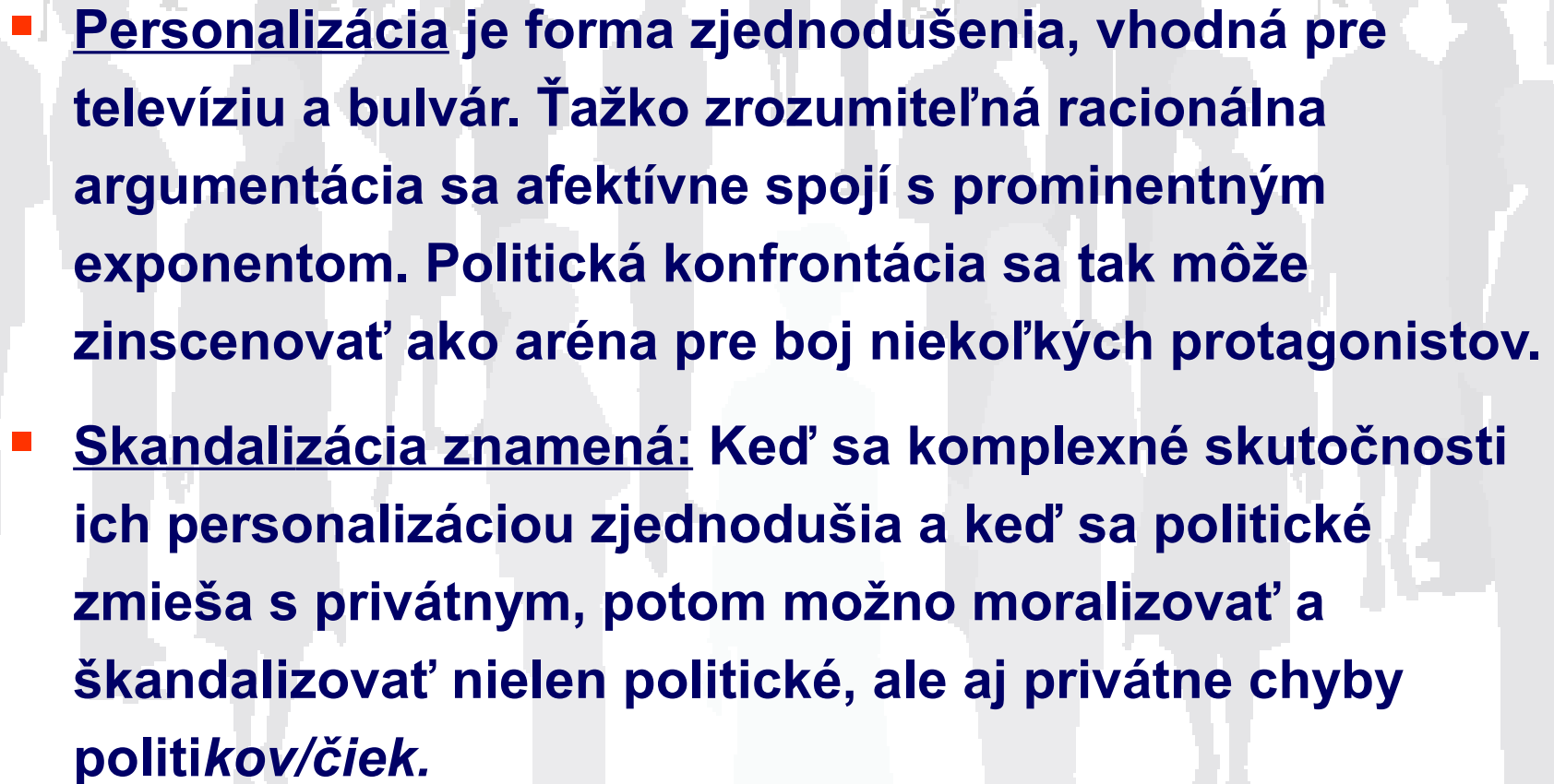
Privatizácia

Personalizácia

Škandalizácia

Nová mediálna verejnosť vyvolala privatizáciu, personalizáciu a škandalizáciu politiky.

- **Privatizácia znamená: Politikov/čky možno v Home-Storys zažiť ako súkromné osoby, ktoré v Small-Talks môžu hovoriť o privátnych názoroch na ľubovoľné témy. Sebarezentácia osoby je rozhodujúcim faktorom politickej roly.**

-
- **Personalizácia je forma zjednodušenia, vhodná pre televíziu a bulvár. Ťažko zrozumiteľná racionálna argumentácia sa afektívne spojí s prominentným exponentom. Politická konfrontácia sa tak môže zinscenovať ako aréna pre boj niekoľkých protagonistov.**
 - **Skandalizácia znamená: Keď sa komplexné skutočnosti ich personalizáciou zjednodušia a keď sa politické zmieša s privátnym, potom možno moralizovať a škandalizovať nielen politické, ale aj privátne chyby politikov/čiek.**

Demokratický diskurz

- Diskurzívne zvažovanie argumentov sa vďaka znamienkam dramatizácie, personalizácie a škandalizácie odsúva do úzadia.
- Mediálna pozornosť pre parlament ustupuje, hoci sa aktivita parlamentu rozširuje. Média posúvajú do popredia vládu, ktorá má menej aktérov.
- Demokratická verejnosť nie je týmto vývojom síce zničená. Musia však byť objavené nové cesty a stratégie, aby bolo možné aj v takto rozdiferenzovanom mediálnom systéme garantovať demokratické procesy a diskurzy.

Literatúra k téme 'Verejnost'

- Patrick Donges, Otfried Jarren (1999): Politische Öffentlichkeit durch Netzkommunikation? In: Klaus Kamps (Hrsg.): Elektronische Demokratie? Perspektiven politischer Partizipation. Wiesbaden, 85-108.
- Friedhelm Neidhardt (1994): Öffentlichkeit, öffentliche Meinung, soziale Bewegungen. In: ders. (Hrsg.): Öffentlichkeit, öffentliche Meinung, soziale Bewegungen. Opladen, 7-41.
- Patrick Donges/Kurt Imhof (2005): Öffentlichkeit im Wandel. In: Heinz Bonfadelli u.a.: Einführung in die Publizistikwissenschaft. Bern, 147-75. Schema (3 Ebenen) S. 153.
- Jürgen Habermas (1992): Faktizität und Geltung. Beiträge zur Diskurstheorie des Rechts und des demokratischen Rechtsstaates. Frankfurt/M.
- Kurt Imhof: Öffentlichkeit und Skandal. In: Klaus Neumann-Braun, Stefan Müller-Doohm: Medien- und Kommunikationssoziologie. Weinheim 2000, 55-66.

Poznátky k verejnosti 1

- 1. Verejnosť má najrozmanitejšie formy a mnoho podôb.**
- 2. Občianska verejnosť je výdobytkom osvietenstva a francúzskej revolúcie.**
- 3. Verejnosť slúži informácii, formovaniu názoru a orientácii.**
- 4. To je aj primárna úloha médií.**
- 5. Okrem mediálnej verejnosti jestvuje verejnosť tém a priamych stretnutí.**

Poznatky k verejnosti 2

- 6.** Verejná mienka je prostriedkom boja proti kléru a šľachte.
- 7.** Politická moc je verejná: legislatíva, exekutíva a verejná správa, justícia.
- 8.** Zmocnenie sa médií politikou a kapitálom vedie k privatizácii, personalizácii a škandalizácii.
- 9.** Tento vývoj ohrozuje pôvodnú úlohu médií.
- 10.** Zabezpečenie fungujúcej verejnosti má elementárny význam pre demokraciu.

Prehľad

1-Prístup k téme

2-Pojem verejnosti

3-Verejné a ne-verejné v Biblii

4-Verejné v cirkevných dejinách

5-Verejnosť ako výzva novoveku

6-Pokus o teológiu verejnosti

7-Tézy k cirkvi a verejnosti

**Cherub
vyháňa
Adama a Evu
z raja**

Veža v Dubaji

Mojžiš a 10 prikázání

1156946 www.fotosearch.com

**Eliáša krmia
havrani**

Turíce
orthodoxná
ikona

Výpovede Biblie, ktoré platia pre všetkých (= verejne)

Hebrejská biblia pozná mnohé situácie, v ktorých oslovuje všetkých ľudí:

- Vyhnanie Adama a Evy z raja sa doslovne týka dvoch ľudí, ako mýtus má však na mysli celé ľudstvo.**
- Rozprávania o Kainovi a Ábelovi znamená tiež nadindividuálnu výpoveď o tom, ako sa človek stáva vinným.**
- Biblia si nárokuje platnosť pre všetkých ľudí, alebo aspoň pre celý Izrael v archetypických rozprávaniach, v ‚historických‘ správach a v prorockých výpovediach.**

Neprístupná oblasť

Gen 3 (po hriechu Adama a Evy)

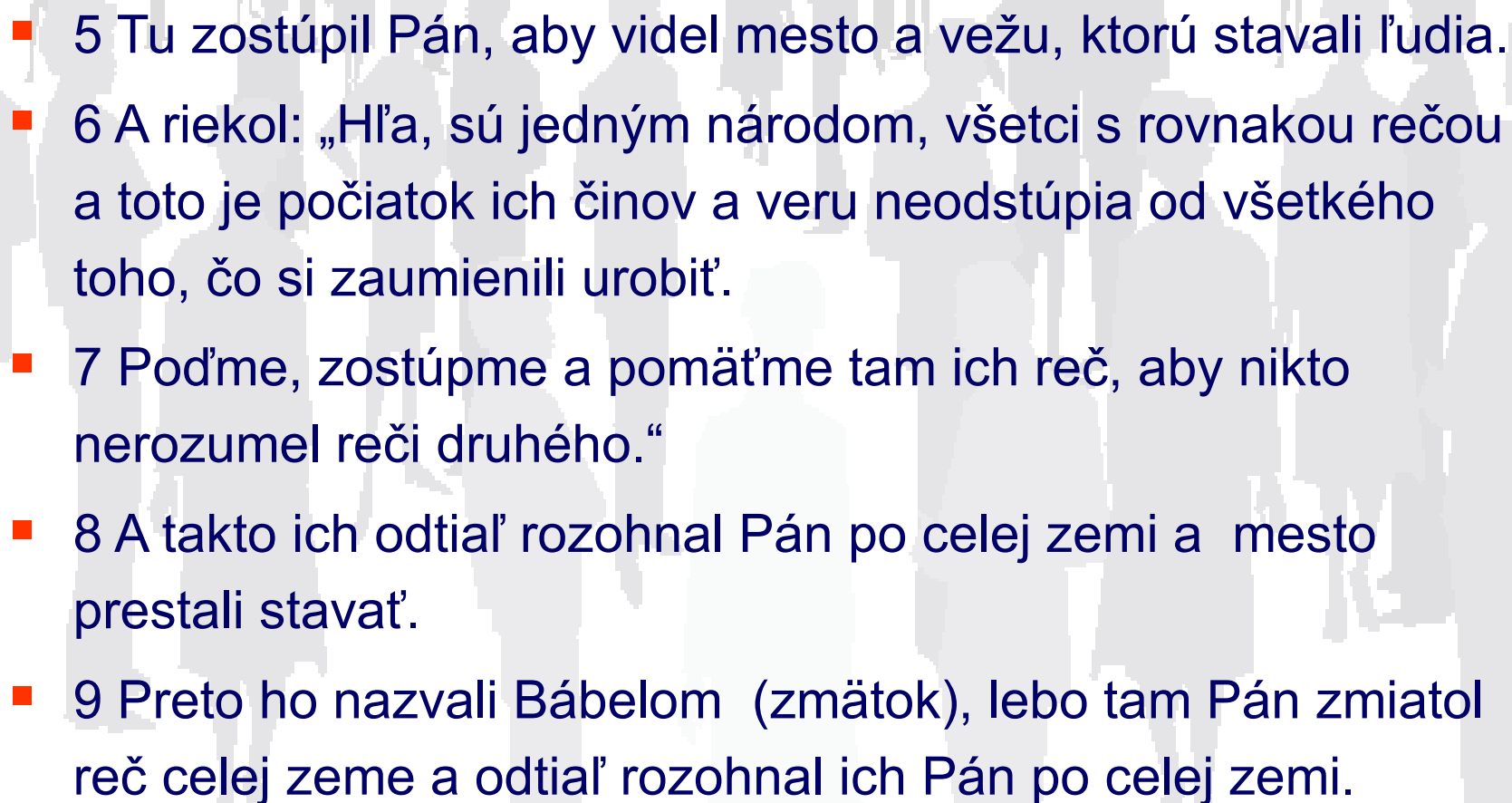
- 22 Potom im riekol Pán, Boh: „Hľa človek sa stal ako jeden z nás! Poznal dobro i zlo. Len aby teraz nenačiahol ruku svoju po strome života a nejedol a nežil naveky!“
- 23 A Pán, Boh, vykázal ho z raja Edenu, aby obrábal zem, z ktorej bol vzatý.
- 24 Ba vyhnal človeka a na východ od raja Edenu postavil cherubov a vytasený ohňový meč, aby strážili cestu k stromu života.

Arkanum

- Biblia pozná oblasti, ktoré sú človekovi neprístupné.
- Dôvodom nie je len ľudská vina, ale primárne Božia inakosť.
- Boh, ‚ten celkom iný‘ (Karl Barth), skrytý, nevyskúmateľný, tajomný, nevýslovný, svätý, patrí k jadrú náboženstva, nielen kresťanstva.
- ‚Negatívna teológia‘ zachováva dodnes túto spomienku. Augustín: „Keď sa domnievaš, že (ho) chápeš, potom to nie je Boh.“

Babylonská veža Gen 11

- 1 Vtedy na celej zemi bol jeden jazyk a jedny slová.
- 2 A keď sa pohli z východu, našli v krajine Senaár rovinu a na nej sa osadili.
- 3 Raz si povedali medzi sebou: „Podme, narobme si tehál a vypáľme ich v ohni!“ Tehly im slúžili namiesto kameňov, asfalt namiesto malty.
- 4 Potom povedali: „Podme vystavme si mesto a vežu, ktorej vrchol bude siahať až do neba, spravme si tak pomník, aby sme sa nerozpráchli po celej zemi!“

-
- 5 Tu zostúpil Pán, aby videl mesto a vežu, ktorú stavali ľudia.
 - 6 A riekol: „Hľa, sú jedným národom, všetci s rovnakou rečou a toto je počiatok ich činov a veru neodstúpia od všetkého toho, čo si zaumienili urobiť.“
 - 7 Podme, zostúpme a pomäťme tam ich reč, aby nikto nerozumel reči druhého.“
 - 8 A takto ich odtiaľ rozohnal Pán po celej zemi a mesto prestali stavať.
 - 9 Preto ho nazvali Bábelom (zmätok), lebo tam Pán zmiatol reč celej zeme a odtiaľ rozohnal ich Pán po celej zemi.

Platnosť pre celý svet

- **Biblický rozprávač urobil z Babylonu – symbolu vyspelej civilizácie – javisko zmätenia jazykov.**
- **Biblický mýtus už pozná riziko, ktoré je spojené s technológiou, mocou a verejnou platnosťou.**
- **Biblický výklad: Bez spojenia s Bohom sa ľudia navzájom odcudzia a prestanú sa rozumieť.**
- **Rečou filozofie: Bez etiky, bez poznania vlastných hraníc a bez solidarity medzi ľuďmi sa ich vzájomná komunikácia nepodarí. Spoločnosť sa sama zničí.**

Verejné miesta v Izraeli

- Studňa: každý tam musí ísť
 - Mestská brána: hranica, ochrana a obrana
 - Synagóga: miesto modlitby a výuky
 - Chrám: miesto svätého a moci
 - Trhovisko: miesto výmeny tovarov a slov
 - Súdna sieň: miesto, kde sa koná súd
 - Radnica: miesto, kde sa stretávajú starejší z mesta
 - Jeruzalem: miesto, kde sa stretávali počas púte
- Sväté obdobia a sviatky prepožičali týmto miestam
dodatočný význam: Jom Kippur, Purim, Pessach,
Chanukka, sviatok stánkov, novoročná slávnosť

Neverejné miesta

■ **Mojžiš na vrchu Sinaj (Exodus 19–40)**

Potom Mojžiš pristúpil k Bohu. Tu Pán volal na neho z vrchu, hovoriac: „Toto rozpovieš domu Jakubovmu a zvestuješ Izraelitom ... „ (Ex 19,3)

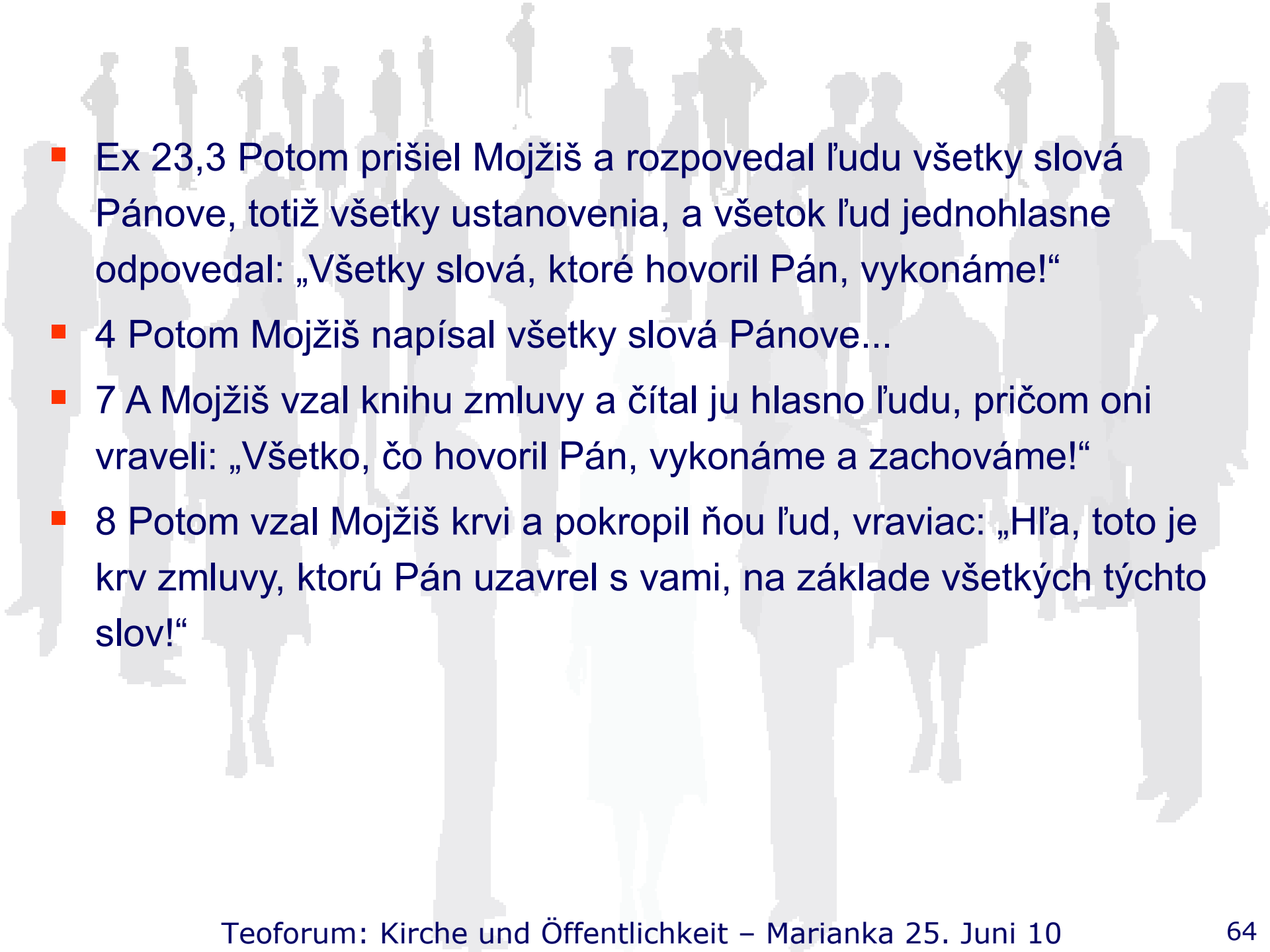
Znova a znova prikazuje Boh Mojžišovi, aby zostúpil z vrchu, prehovoril k ľudu a znova sa vrátil.

■ **Príbeh Eliáša, najväčšieho proroka prvého zákona, je poznačený rovnakou dialektikou:**

- **Verejné spektakel s obetou ako súťažou**
- **Zabíjanie Baalových prorokov**
- **Zúfalstvo pod kríkom tamarišky**
- **Zjavenie na vrchu Horeb (= Sinaj)**

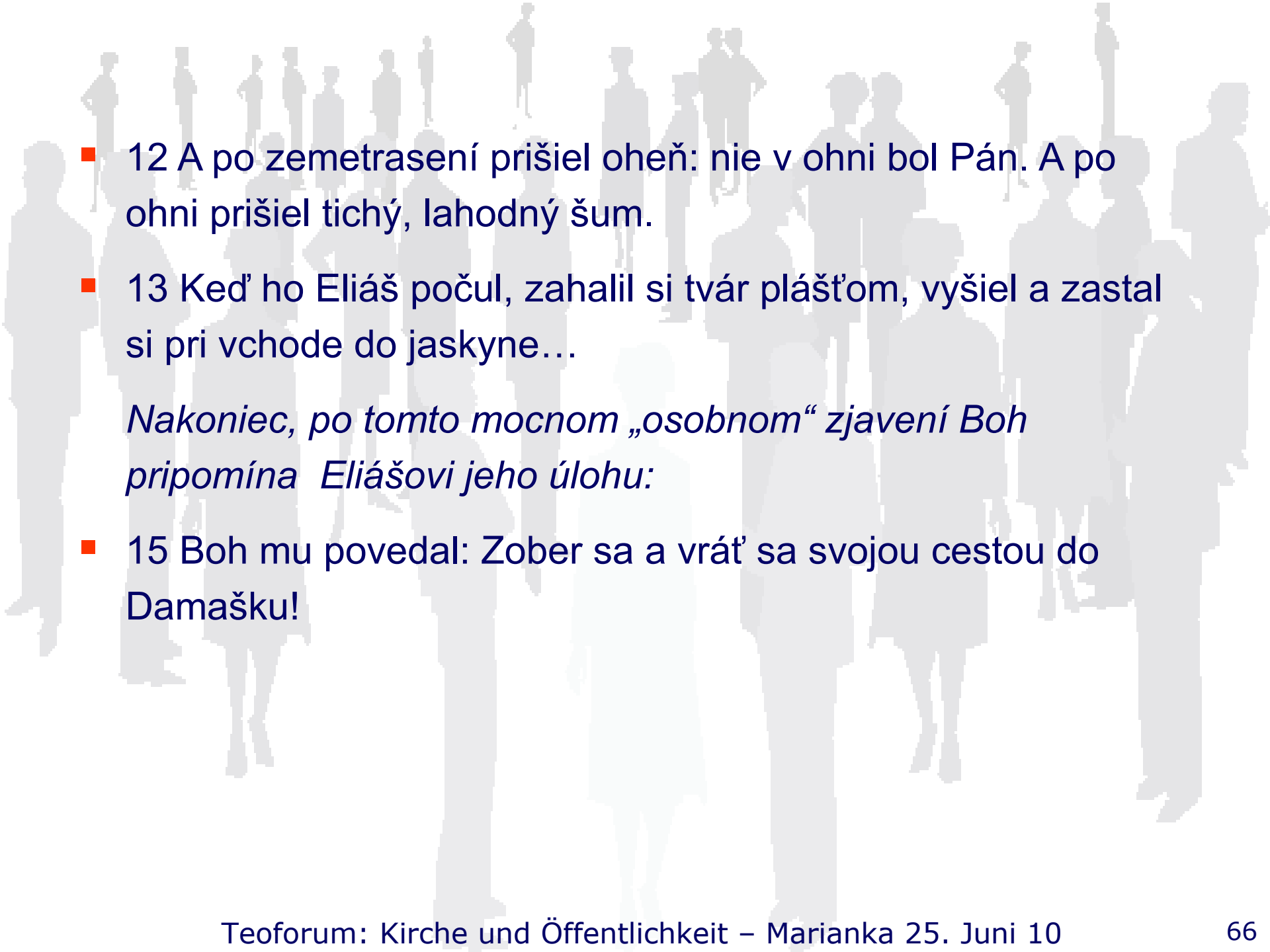
Mojžiš zaväzuje svoj ľud celkom verejne (Exodus 19)

- 17 Mojžiš však vyviedol ľud z tábora v ústrety Bohu a oni sa postavili pod samým vrchom.
- 18 Vrch Sinaj bol celkom zahalený v dyme, lebo Pán zostúpil naň v ohni a ten dym vystupoval z neho ako z pece. Celý vrch sa hrozne triasol.
- 19 Zvuk rohu bol stále silnejší a Mojžiš začal rozprávať s Pánom a Pán mu odpovedal v hrmení.
- 20 Keď Pán zostúpil na končiar Sinaja, zavolať Mojžiša na končiar vrchu a Mojžiš vystúpil hore...

-
- Ex 23,3 Potom prišiel Mojžiš a rozpovedal ľudu všetky slová Pánove, totiž všetky ustanovenia, a všetok ľud jednohlasne odpovedal: „Všetky slová, ktoré hovoril Pán, vykonáme!“
 - 4 Potom Mojžiš napísal všetky slová Pánove...
 - 7 A Mojžiš vzal knihu zmluvy a čítal ju hlasno ľudu, pričom oni vraveli: „Všetko, čo hovoril Pán, vykonáme a zachováme!“
 - 8 Potom vzal Mojžiš krvi a pokropil ňou ľud, vraviac: „Hľa, toto je krv zmluvy, ktorú Pán uzavrel s vami, na základe všetkých týchto slov!“

Eliáš na vrchu Horeb 1 Kr 19

- 8 Nato Eliáš vstal, jedol a posilnený týmto pokrmom išiel štyridsať dní a štyridsať nocí až k hore Horeb.
- 9 Tam vošiel do jaskyne a prenocoval v nej.
- A hľa, oslovil ho Pán a spýtal sa ho: „Čo tu robíš, Eliáš?“ ... 11 „Vyjdi a postav sa na hore pred Pána!“
- Práve prechádzal Pán. Pred Pánom išiel vietor, veľký a prudký, ktorý trhá vrchy a láme skaly: nie vo vetre bol Pán.
- A po vetre prišlo zemetrasenie: nie v zemetrasení bol Pán.

-
- 12 A po zemetrasení prišiel oheň: nie v ohni bol Pán. A po ohni prišiel tichý, lahodný šum.
 - 13 Keď ho Eliáš počul, zahalil si tvár plášťom, vyšiel a zastal si pri vchode do jaskyne...

Nakoniec, po tomto mocnom „osobnom“ zjavení Boh pripomína Eliášovi jeho úlohu:

- 15 Boh mu povedal: Zober sa a vráť sa svojou cestou do Damašku!

Ježišovo verejné účinkovanie

Už rozprávanie o Ježišovom detstve nekoncepujú Matúš a Lukáš iba ako ‚privátnu Story‘.

- Tu je založený rodostrom, ktorý uvádza všetky veľké mená Prvej zmluvy: Adam, Abrahám, Izák, Jakub, Júda, Dávid, Šalamún...
- Narodenie je zaradené do dejín sveta: „V dňoch cisára Augusta...“
- Anjeli držia stráž a neznámi pastieri – zástupcovia ľudu – prichádzajú k jasliam.
- Dokonca mágovia, múdri muži z Východu, prídu, aby sa mu poklonili.
- Aj Herodes, mocnár tej doby, reaguje ...

Pokúšanie Ježiša

- Na začiatku Ježiš nevyhľadáva verejnosť. Skôr ho duch vodil po púšti. (Lk 4,1).
- Počas týchto štyridsať dní ho diabol „t'ážko skúšal“.
- Ježiš však odmieta jeho tri pokušenia, ktoré s verejnosťou celkom súvisia:

- Nechce premeniť kamene na chleby.

(Ekonómia)

- Nechce vládnuť nad národmi.

(Politika)

- Nechce skočiť z výšky chrámu.

(„Médiá“)

(porov. Fjodor Dostojevski: Veľký inkvizítor)

Verejnosť synagógy

- Na začiatku svojho verejného pôsobenia vystúpi Ježiš v synagóge. Vyhľadáva teda hneď na začiatku aspoň lokálnu verejnosť, pretože synagóga je ten verejný priestor, ktorý židovskí veriaci navštevujú aspoň v sobotu. (Mk 1).
 - Čoskoro sa o jeho pôsobení hovorí aj v hlavnom meste, navštívia ho zákonníci. (Mk 3).
 - Neskôr sa aj sám vydá do Jeruzalema (Mk 8), aby zasiahol ešte širšiu verejnosť.
- Mk 1,22 A oni boli premožení jeho náukou; pretože učil ako ten, kto má moc, a nie ako učitelia zákona.

Zájdí do komôrky

Ježiš varuje v Horskej reči pred pokušením, všetko čo súvisí s vierou, vyniesť na verejnosť (Mt 6):

- 5 A keď sa modlíte, nebuďte ako pokrytci, ktorí sa s obľubou stojačky modlievajú po synagógach a na rohoch ulíc, aby sa ukázali ľuďom. Veru, hovorím vám: Dostali už svoju odmenu.
- 6 Ale keď sa ty chceš modliť, vojdi do svojej komôrky, zatvor za sebou dvere a tak sa modli k svojmu Otcovi, ktorý býva v skrytosti; tvoj Otec vidí v skrytosti a odmení ťa.

Mesto na hore

- Mt 5,14: Vy ste svetlo sveta. Mesto vystavené na návrší nemôže sa ukryť.
- Mk 7,24: Vošiel do ktoréhosi domu a nechcel, aby sa o tom niekto dozvedel, no nemohol sa utajiť.
- Mt 12,15f.: Zišli sa však mnohé (zástupy), a všetkých uzdravoval a zakázal im rozhlasovať to.
- Mt 11,25: Vtedy Ježiš prehovoril týmito slovami: Zvelebujem ťa, Otče, Pane neba i zeme, lebo si ukryl tieto veci pred múdrymi a obozretnými, ale maličkým si ich vyjavil.

Šepkať do ucha – ohlasovať zo striech

- Mt 10,26: Nebojte sa ich! Lebo nič nie je skryté, aby nevyšlo najavo, a nič utajené, aby sa nedozvedelo.
- Mt 10,27: Čo vám hovorím za tmy, hovorte o tom za svetla, a čo počujete do ucha, rozhlasujte to zo striech.
- Joh 16,25: Doteraz som vám hovoril v podobenstvách, no prichádza čas, že už nebudem hovoriť v podobenstvách, ale budem otvorene rozprávať o Otcovi.
- Mt 7,6: Nedávajte psom, čo je sväté, ani nehádzte svoje perly pred ošípané...

Ježiš v Getsemanskej záhrade Mk 14

- 32 A prišli na pozemok, ktorý sa volá Getsemani. Tu povedal svojim učeníkom: „Sadnite si tu, kým sa pomodlím.“
- 33 A vzal si Petra, Jakuba a Jána a zmocňovala sa ho hrôza a úzkosť.
- 34 I povedal im: »Smutná je moja duša až na smrť. Ostaňte tu a bedlite!«
- 35 A poodišiel trocha od nich, padol na zem a modlil sa, aby ho – ak je možno – minula táto hodina.
- 36 »Abba – Otče!«, povedal, »Ty môžeš všetko; vezmi tento kalich od mňa, avšak nie čo ja chcem, ale čo ty!«
- 37 A keď sa k nim vrátil, našiel ich spať.

Smrt', zmŕtvychvstanie, Turíce sk. 2

- **Ukrižovanie je verejné. Zmŕtvychvstanie vnímajú len veriaci. Zoslanie ducha sa nachádza niekde uprostred.**
- 7 Celí unesení od údivu sa pýtali: Či títo všetci nie sú Galilejčania?
- 8 A akože ich všetci počujeme hovoriť svojim vlastným jazykom?
- 9 My Parti, Médi, Elamčania a obyvatelia Mezopotámie, Júdska, Kapadocie, Pontu a Ázie, Frýgie a Pamfýlie, Egypta a líbyjských krajov okolo Cyrény, prisťahovaní Rimania...
- 11 tak Židia ako obrátenci – všetci ich počujeme hovoriť našimi vlastnými jazykmi o veľkých skutkoch Božích.

Pavol na Areopágu sk. 17

- 19: I vzali ho a odviedli na Areopág a povedali: „Mohli by sme sa dozvedieť, aké je to nové učenie, ktoré hlásaš?“
- 20 Ved' čosi nevídané sa nám donáša do uší. Preto by sme sa chceli dozvedieť, čo to asi je.“
- 21 Aténčania totiž všetci, ako aj tam bývajúci cudzinci, nič iného nestihli robiť tak, ako vravieť alebo počúvať niečo nového.
- 22 Pavol zastal uprostred Areopágu a hovoril: „Aténski muži, podľa všetkého vidím, že ste neobyčajne nábožní ľudia...“

Dobrovoľná verejnosť Gal 2

- 11 Ale keď som (Pavol) prišiel do Antiochie, zoči voči som sa mu postavil (Petrovi), lebo sa naň žalovali.
- 12 Prv totiž, než prišli niektorí bratia od Jakuba, jedával s pohanmi. Len čo sa však títo dostavili, uťahoval sa a oddeľoval, lebo sa bál tých, čo boli spomedzi obrezaných. 13 A spolu s ním sa pretvarovali aj ostatní Židia, takže ich pokrytectvom sa dal strhnúť aj Barnabáš.
- 14 Keď som videl, že nechodia rovnou cestou, podľa pravdy blahozvesti, povedal som Petrovi pred všetkými: „Keď ty Žid, žiješ na spôsob pohanský a nie židovský, akože nútiš pohanov židovčiť?“

Poznatty získané z biblického pohľadu

- Verejné a vnútorné sa v náboženstve nachádzajú vo vzájomnom napätí.
- Ujasňovanie pred Bohom a v kruhu priateľov a priateľiek majú prednosť pred akýmkoľvek verejným vystúpením.
- Jestvujú intímne náboženské cennosti (Perly), ktoré nepatria na verejnosť.
- Aj medzi kresťanmi môže a smie byť aj verejná diskusia o nesprávnom správaní, či správnom poznaní a múdrych rozhodnutiach.
- Verejné vystúpenia sa nemusia vždy vydať.

Prehľad

1-Prístup k téme

2-Pojem verejnosti

3-Verejné a ne-verejné v Biblii

4-Verejné v cirkevných dejinách

5-Verejnosť ako výzva novoveku

6-Pokus o teológiu verejnosti

7-Tézy k cirkvi a verejnosti

Prenasledovaní kresťania v Starom Ríme.

**Vojaci sa posmievajú
kresťanom a ich Kristovi,
ako somárovi na kríži.**

**Rytina na Palatíne v Ríme
s nápisom: "Alexamenos
sa modlí
(k svojmu) Bohu."**

Skryté kresťanstvo

Traja králi z východu
Maľba v rímskych katakombách

Spojenie trónu a oltára

Mária s Ježiškom

Cisár Johannes II.

Cisárovná Irena

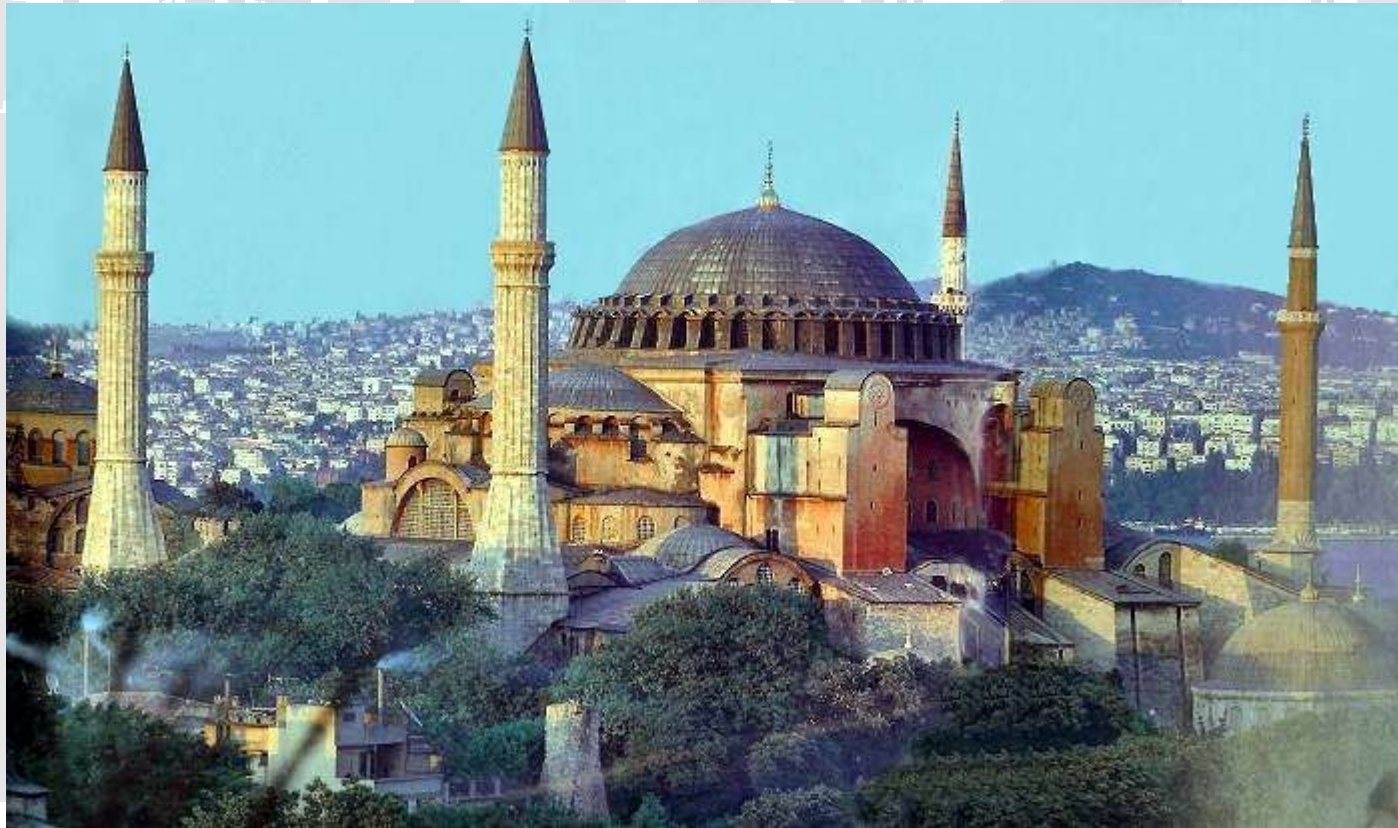
Mozaika 12. stor.

7./8. st. Triumfálny nástup Islamu

**Katedrála
v Santiago
de Compostela**

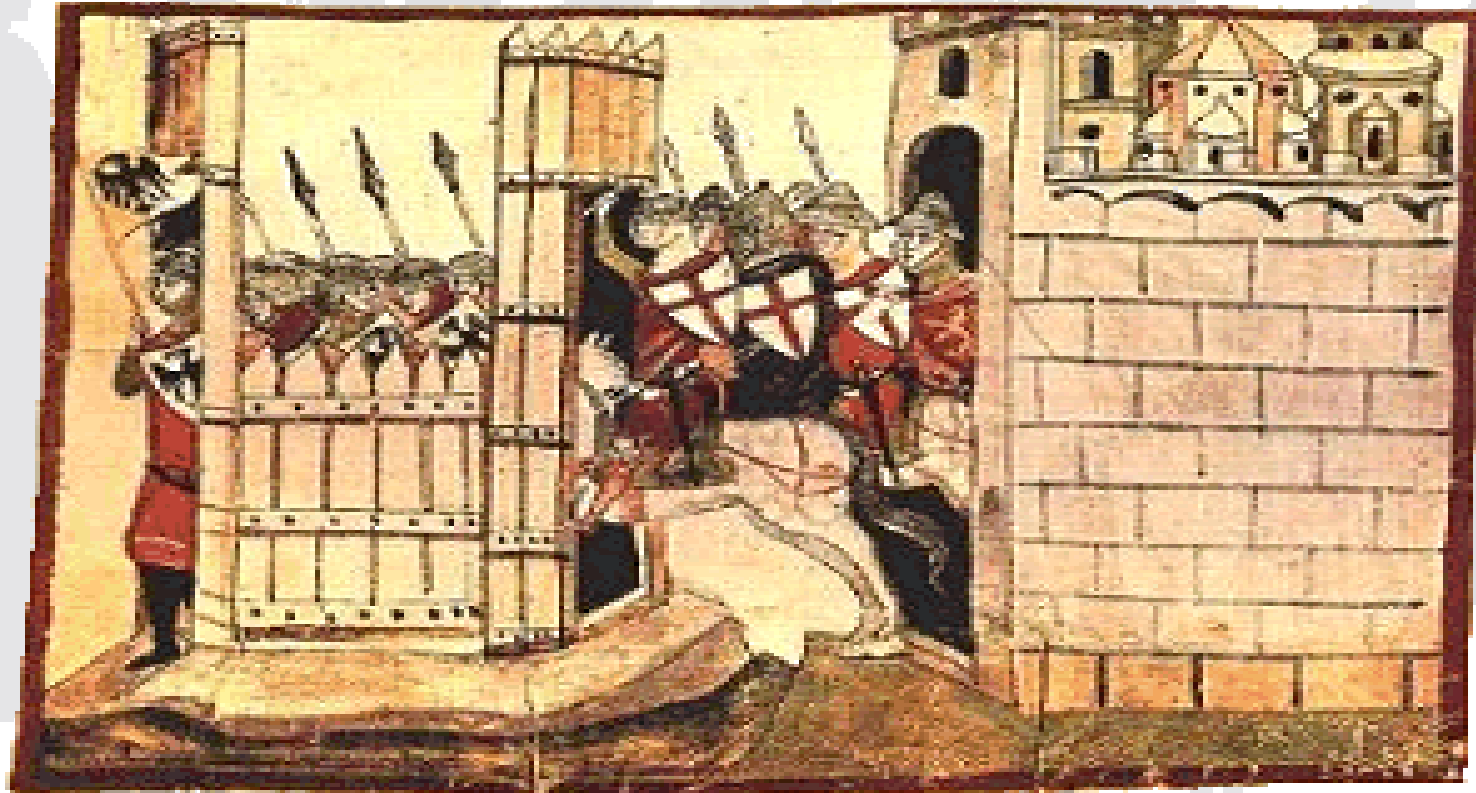

Vel'ká schizma 1054

Hagia Sophia, v ktorej položil v roku 1054 pápežský vyslanec na oltár bulu o vyhnanstve patriarchu Konštantinopolu.

Křížové výpravy proti Islamu

Násilie v Ježišovom mene

Reformácia

Martin Luther

Jean Calvin

Ulrich Zwingli

Ranné kresťanstvo

- **V prvých storočiach sa kresťanstvo šírilo bez veľkých verejných výstupov. Doby mieru a prenasledovaní sa striedali. Rímska ríša pestovala z politickej vypočítavosti určitú náboženskú toleranciu, ale bez zákonných záruk.**
- **Ohlasovanie, vyučovanie, krstenie a slávenie eucharistie sa väčšinou konalo v privátnych obydliach. Cirkev si udržiavala vysokú morálku a charitatívnu činnosť.**
- **Keď sú kresťania vystavení martýriu, deje sa to často ako verejné predstavenie.**
- **Kresťanstvo sa inkulturuje do grécko-rímskej kultúry. Teológovia sa prezentujú ako intelektuáli. Ku kresťanstvu pristupuje aj horná vrstva. Cirkevná hierarchia si osvojuje štruktúru ríše.**

Konštantínovský obrat

- Rozhodujúci obrat prináša cisár Konštantín:
313 Tolerančný edikt: náboženská sloboda
315 Odstránenie trestu smrti ukrižovaním
- 321 Nedeľa sa stáva úradne sviatočným dňom
325 Nicejský koncil(= prvý ekumenický koncil)
- 391 Teodózius veľký: cirkev sa fakticky stáva ríšskou cirkvou. Čoskoro budú kresťania, ktorí nezodpovedajú oficiálnej norme, prenasledovaní a usmrcovaní samotnými kresťanmi.
- Cirkev sa tým stáva verejne-úradnou a udomácňuje sa v centrách vtedajšieho verejného života: Antiochia, Konstantinopol, Rím, Padua, Cadiz...
- Augustín ospravedlňuje násilie kvôli obráteniu.

Vpád islamu

- Zánik záporímskej ríše oslabuje politický poriadok a posilňuje pápežstvo.
- Víťazné ťaženie islamu odhaľuje vnútorné rozpory a slabiny cirkvi. Odstraňuje natrvalo kresťanstvo v rozsiahlych častiach Blízkeho východu, severnej Afriky a Španielska.
- Korunovácia Karola veľkého zakladá Rímsku ríšu franského, neskôr nemeckého národa - „z Božej milosti“.
- Cirkev sa stáva západnou, pápežsko-centralistickou, klerikálno-právnou a politicky-vojenskou (Krížové výpravy).
- Odcudzuje sa ortodoxnému Východu (rozštiepenie cirkvi 1054) a ľudu (hnutia chudobných).

Reformácia

- **Obnova cirkvi je po stáročia nesplneným volaním cirkevnej bázy a koncilov.**
- **To vedie v 16. st. k veľkému cirkevnému rozkolu Západu. Napomáhu tomu objav kníhtlače, ktorý vyvoláva novú pozornosť pre Bibliu, a zároveň umožňuje tie najprudšie polemiky.**
- **Kresťanstvo sa štiepi a zoči voči nastupujúcej moderne stráca na presvedčivosti. Náboženské vojny stupňujú cirkevnú túžbu po moci až k absurdnosti.**
- **Katolícka cirkev sa zabarikáduje proti reformácii a čoskoro aj oproti akémukoľvek osvietenskému mysleniu.**

Verejnosť v cirkevných dejinách

- V prvých storočiach sa cirkev rozvíja predovšetkým v skrytosti. Širšia, verejne viditeľná činnosť jej nie je dovolená, duchovne a charitatívne je však mnohokrato prítomná.
- Konštantínovský obrat prináša cirkvi štátnu verejnosť, ale aj protirečivé spojenie viery a moci.
- Kresťanstvo sa stáva na celom Západe politicky, kultúrne a sociálne vplyvnou silou.
- Zároveň sú jej štruktúry trvalo oslabované roztrieštenosťou a strnulosťou.

Prehľad

1-Prístup k téme

2-Pojem verejnosti

3-Verejné a ne-verejné v Biblii

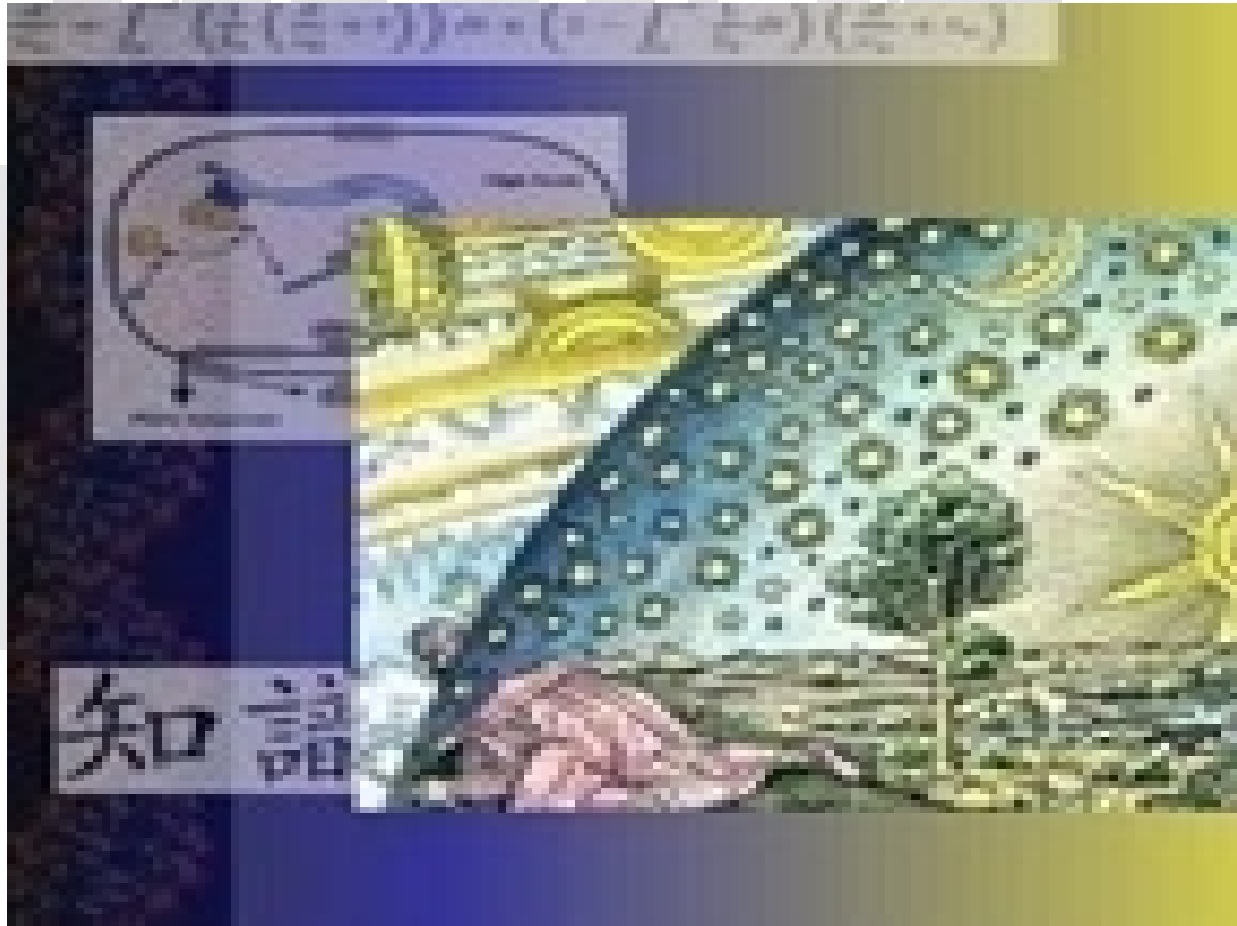
4-Verejné v cirkevných dejinách

5-Verejnosť ako výzva novoveku

6-Pokus o teológiu verejnosti

7-Tézy k cirkvi a verejnosti

Jestvujú ešte aj iné verejnosti?

Immanuel Kant: Čo je osvietenstvo?

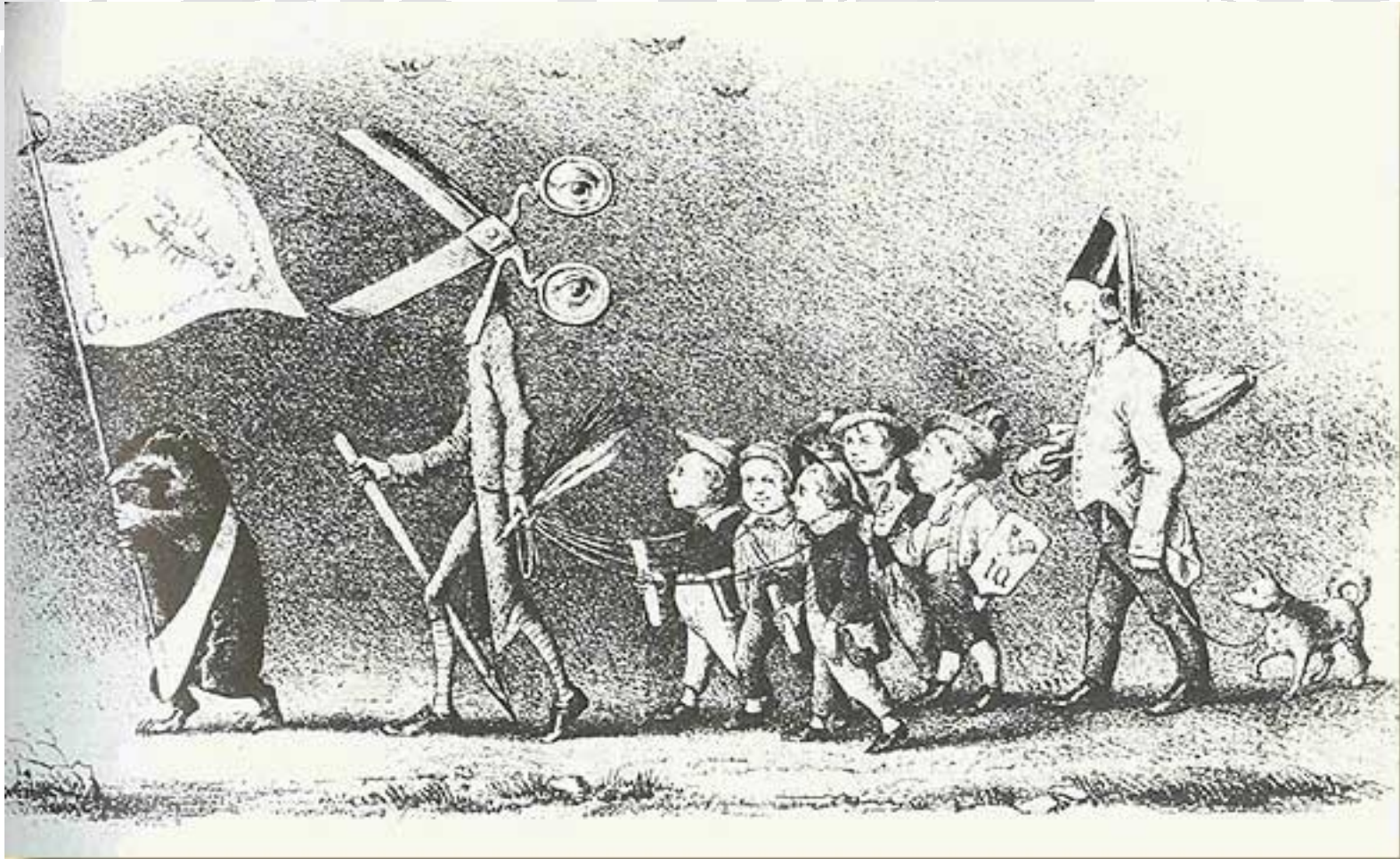
Vít'azný rozum

Tretí stav sa prebúdzá

Tlač – v službe moci

Výdobytky osvietenstva

- **Nastolenie verejnosti vo všetkých podstatných otázkach spoločnosti, to je výdobytok osvietenstva a základný princíp liberálno demokratického štátu.**
- **Osvietenstvo a jeho politické uskutočnenie vo Francúzskej revolúcii sa obracia proti absolutistickému štátu, stelesnenému v prvom (= klérus) a v druhom stave (= šľachta).**
- **Cirkev je zasiahnutá dvojako:**
 - **Politicky, ako zosadený prvý stav;**
 - **Teologicky, ako neosvietená, absolutistická inštitúcia.**

Čo je osvietenstvo?

- „ Osvietenstvo je vystúpenie človeka z jeho sebou zavinenej nedospelosti. „
- Nedospelosť je neschopnosť, používať svoj rozum bez pomoci iného.
- Sebouzavinená je táto nedospelosť, keď jej príčinou nie je nedostatok rozumu, ale nedostatok odvahy a rozhodnosti, používať ho bez pomoci iného.
- „Sapere aude! Maj odvahu používať svoj rozum!“ je preto základné heslo osvietenstva.“

Immanuel Kant: Beantwortung der Frage: Was ist Aufklärung?

Berlinische Monatsschrift, 1784, 2, S. 481–494.

Dlhodobý proces

- Tak ako vznik verejnosti jej aj samo osvietenstvo dlhodobým procesom.
- Prvým veľkým krokom sú objavy a nové poznatky v prírodných vedách a medicíne, v spojení s technickou revolúciou.
- Z toho vyrastá nový obraz sveta, viera v rozum a autonómia subjektu.
- Nie len cirkev má dôvod pre urážku, pretože stratila posledné slovo. Aj človek:
 - Zem už nie je stredom vesmíru.
 - Človek už nie je korunou tvorstva.
 - Ja už nie je pánom v dome vedomia.

Od skepsy k súhlasu

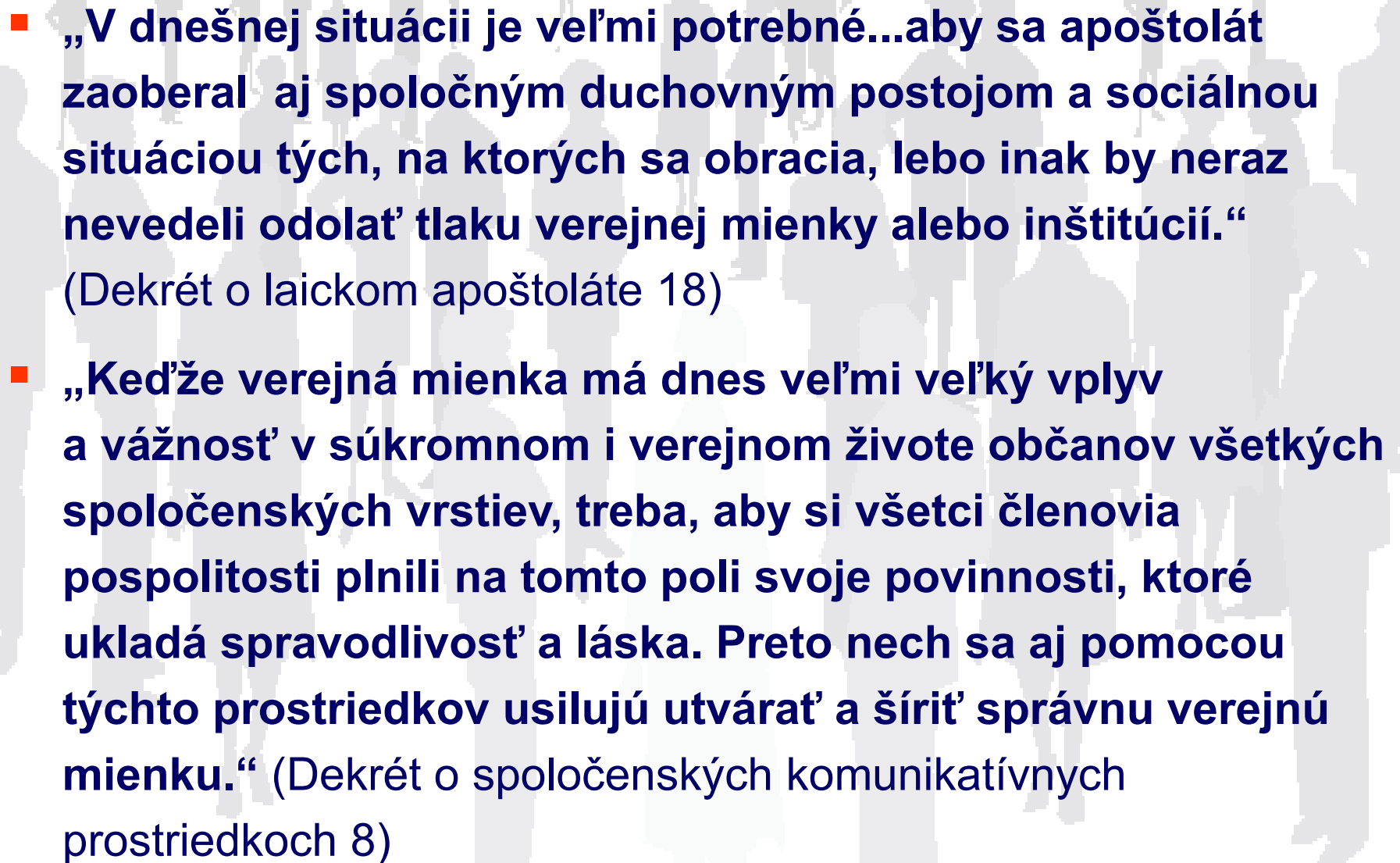
- **Teológia a cirkev dlho odmietali princíp verejnosti ako symbol demokraticky-osvietenskej spoločnosti. (exemplárne v syllabe 1864).**
- **Až 2. Vatikánsky koncil nastoľuje nové pomery a akceptuje princípy verejnosti (pozri nižšie).**
- **Verejná práca, v zmysle pozitívnej sebaaprezentácie však sama osebe nestačí.**
- **Teológia právom analyzuje a kritizuje, že verejnosť ako médium dospelosti a osvietenstva je ohrozená manipuláciou a novou nedospelosťou a že centrálné hodnoty - aj kresťanská viera – sú banalizované a profanované.**

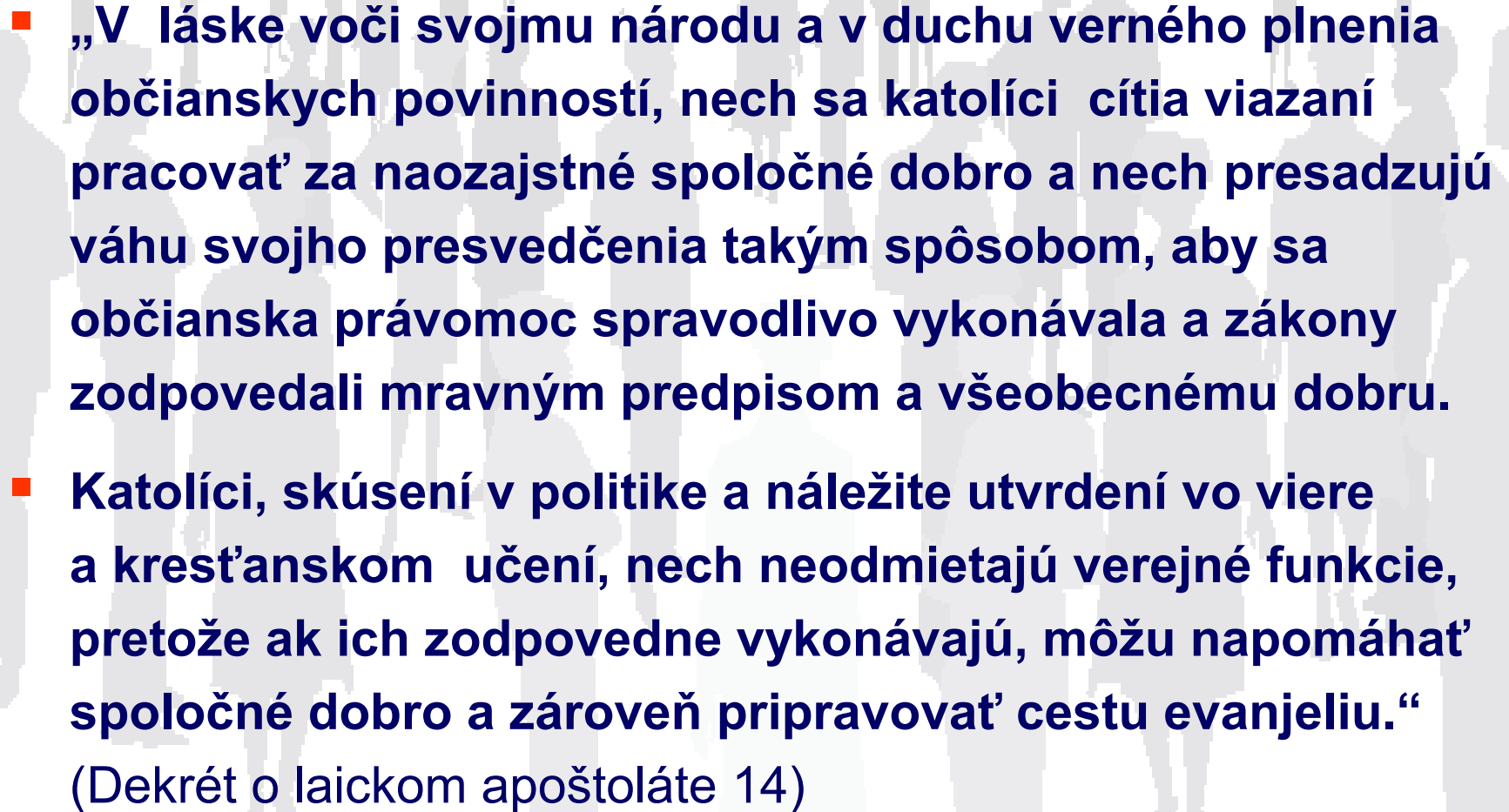
Verejnosť si nemožno podeliť

- **Pozitívne porozumenie verejnosti navyše prikazuje, že cirkev silou viery vystúpi proti „entrópii zmyslu“ a za konštitúciu slobody subjektu. (Habermas).**
- **„Bez kultúry kritickej verejnosti v samej cirkvi (pluralizmus, sloboda prejavu a názoru, spoluurčenie atď.) je to však nie možné, pretože verejnosť nemožno podeliť.“ (LThK Bd.7 Sp.1005)**
- **Princíp verejnosti je výzva do vnútra (proti narastajúcim vnútrocirkevným komunikačným poruchám) a navonok (za ľudskú dôstojnosť, spravodlivosť a ohľad na slabých – z kresťanského étosu).**

Druhý Vatikánsky koncil

- **„Cirkev uznáva aj všetko dobré v dnešnom sociálnom dynamizme , najmä vývoj smerujúci k jednote, proces zdravej socializácie, a občianskeho i sociálneho združovania. “**
(Gaudium et spes 42)
- **„Nemajú pravdu tí, čo vediac, že nemáme tu trvalého miesta, ale že si hľadáme budúce, sa nazdávajú, že z toho dôvodu môžu zanedbávať svoje pozemské povinnosti, pričom im uniká, že práve viera ich k nim ešte viac zaväzuje...“**
(Gaudium et spes 43)

-
- **„V dnešnej situácii je veľmi potrebné...aby sa apoštolát zaoberal aj spoločným duchovným postojom a sociálnou situáciou tých, na ktorých sa obracia, lebo inak by neraz nevedeli odolať tlaku verejnej mienky alebo inštitúcií.“**
(Dekrét o laickom apoštoláte 18)
 - **„Keďže verejná mienka má dnes veľmi veľký vplyv a vážnosť v súkromnom i verejnom živote občanov všetkých spoločenských vrstiev, treba, aby si všetci členovia pospolitosti plnili na tomto poli svoje povinnosti, ktoré ukladá spravodlivosť a láska. Preto nech sa aj pomocou týchto prostriedkov usilujú utvárať a šíriť správnu verejnú mienku.“** (Dekrét o spoločenských komunikatívnych prostriedkoch 8)

-
- **„V láske voči svojmu národu a v duchu verného plnenia občianskych povinností, nech sa katolíci cítia viazaní pracovať za naozajstné spoločné dobro a nech presadzujú váhu svojho presvedčenia takým spôsobom, aby sa občianska právomoc spravodlivo vykonávala a zákony zodpovedali mravným predpisom a všeobecnému dobru.**
 - **Katolíci, skúsení v politike a náležite utvrdení vo viere a kresťanskom učení, nech neodmietajú verejné funkcie, pretože ak ich zodpovedne vykonávajú, môžu napomáhať spoločné dobro a zároveň pripravovať cestu evanjeliu.“**
(Dekrét o laickom apoštoláte 14)

Facit: Kultúra verejnosti

- **Kresťanskí myslitelia boli v priebehu doterajších dejín často tí, ktorí viedli práve v oblastiach, ktoré určovali verejný život spoločnosti.**
- **Náboženský šok reformácie a zdesenie zo straty moci následkom sekularizácie zaviedli katolícku cirkev do defenzívy.**
- **Z toho sa môže vymaniť iba tak, že verejnosť, ako princíp osvietenstva, bude akceptovať, integrovať a rozvíňať dovnútra i navonok:**
 - **transparentnosť, rozdelenie moci, decentralizáciu**
 - **pluralizmus, slobodu názoru, spoluurčenie**
 - **Ľudskú dôstojnosť, ľudské práva, slobodu**
 - **Spravodlivosť, solidaritu a mier**

Prehľad

1-Prístup k téme

2-Pojem verejnosti

3-Verejné a ne-verejné v Biblii

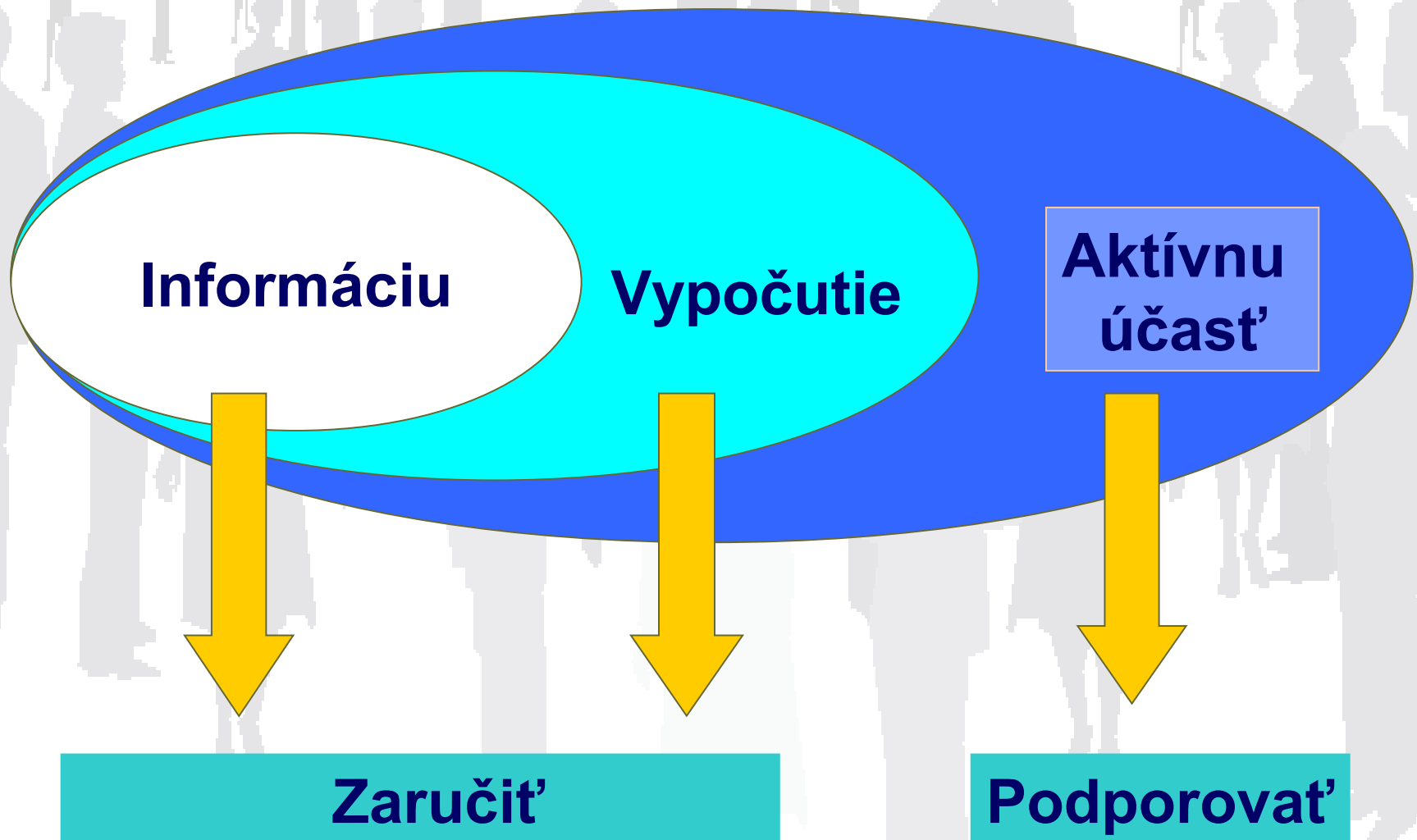
4-Verejné v cirkevných dejinách

5-Verejnosť ako výzva novoveku

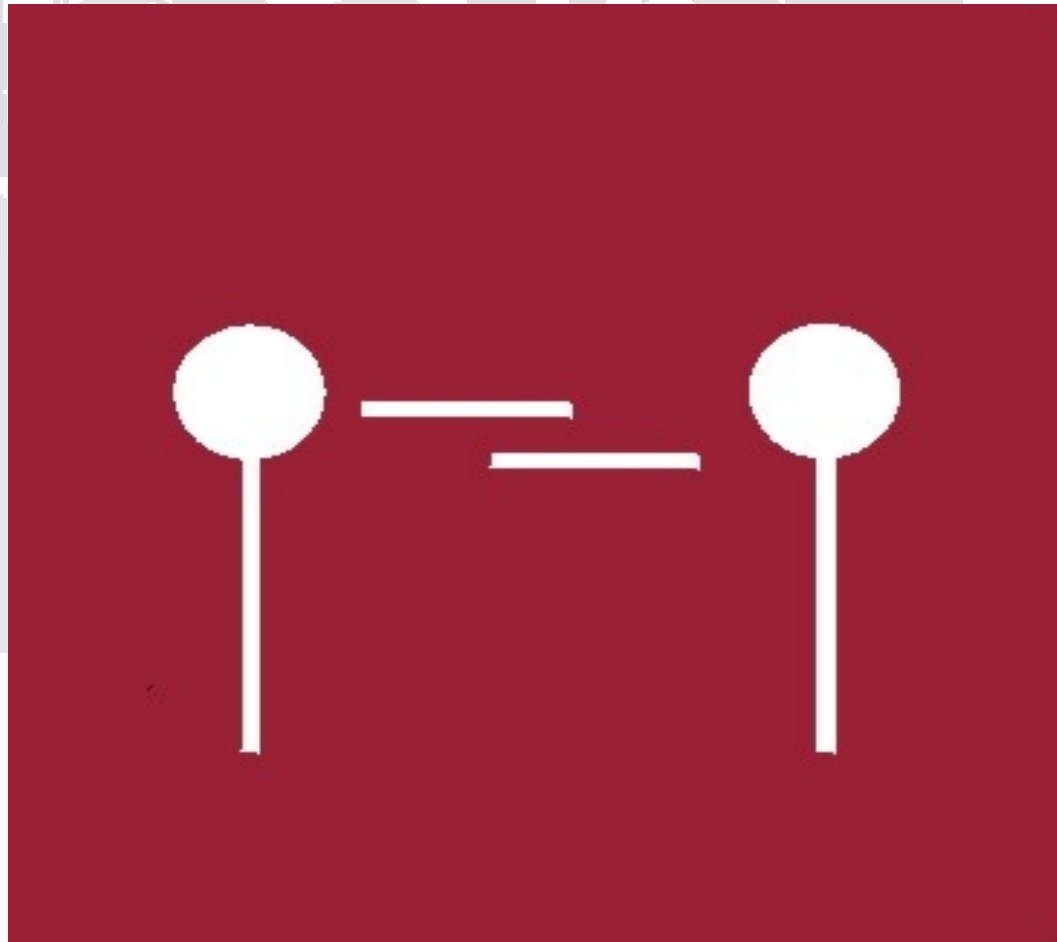
6-Pokus o teológiu verejnosti

7-Tézy k cirkvi a verejnosti

Komunikácia v cirkvi

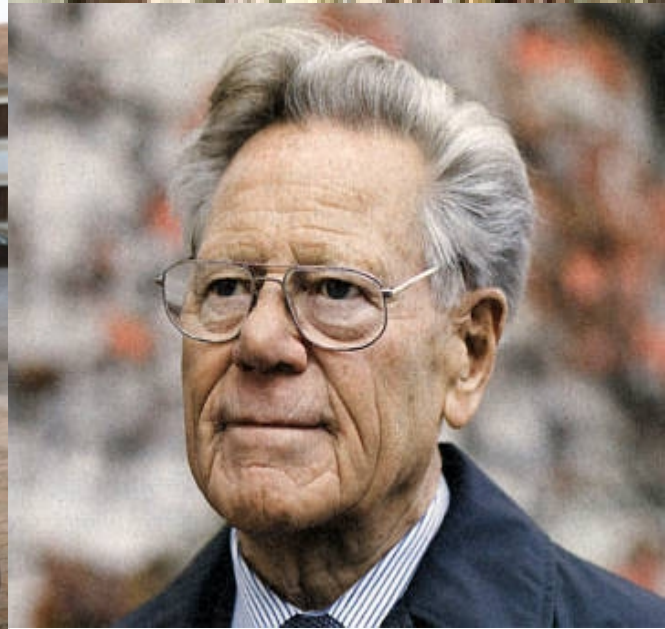
Dialóg cirkvi a sveta

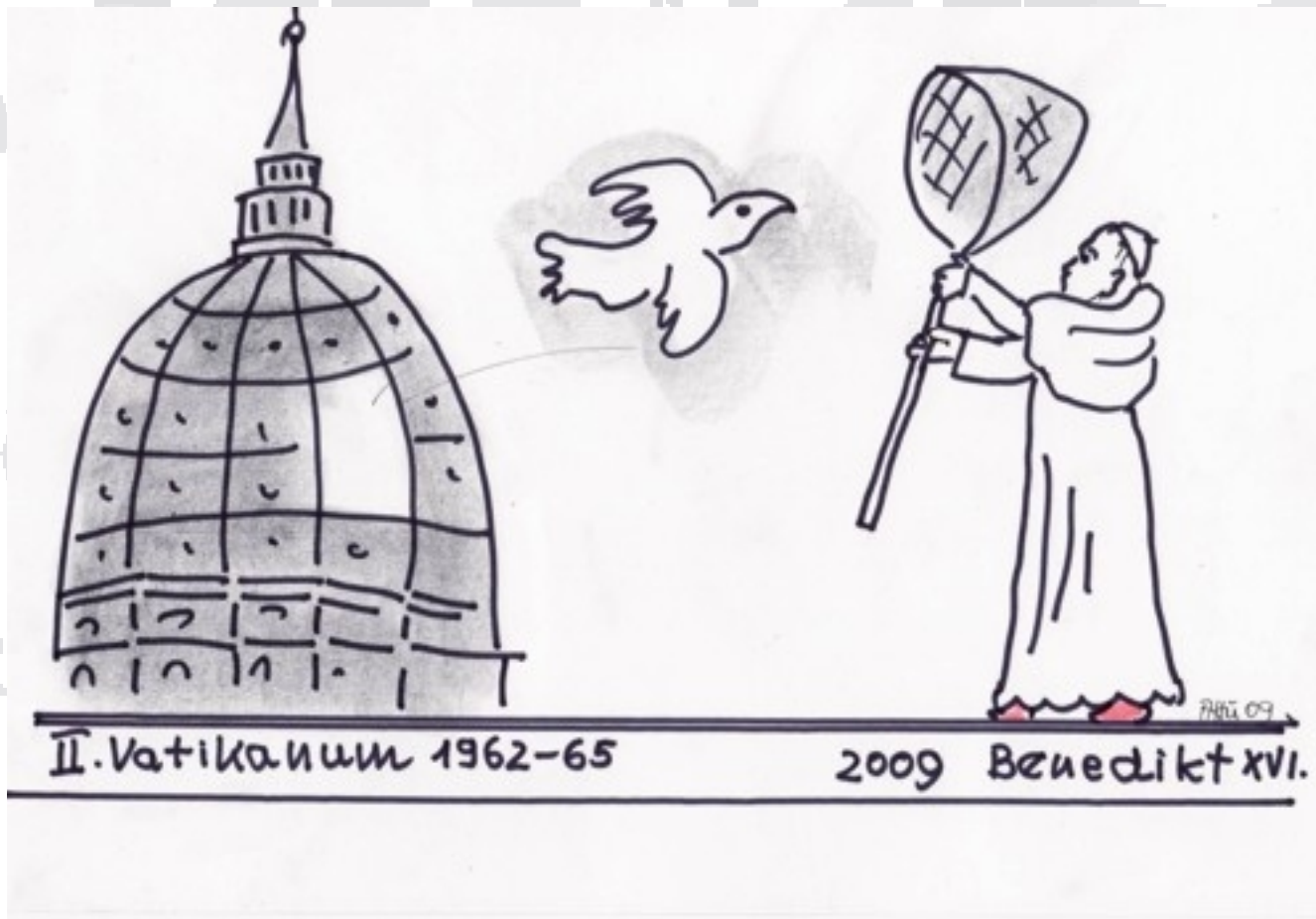
Druhý Vatikánský koncil

Advokáti koncilu

Polapit' ducha koncilu

Cirkev vo svetskej verejnosti

**Verejnosť
v
cirkvi**

Cirkev a verejnosť

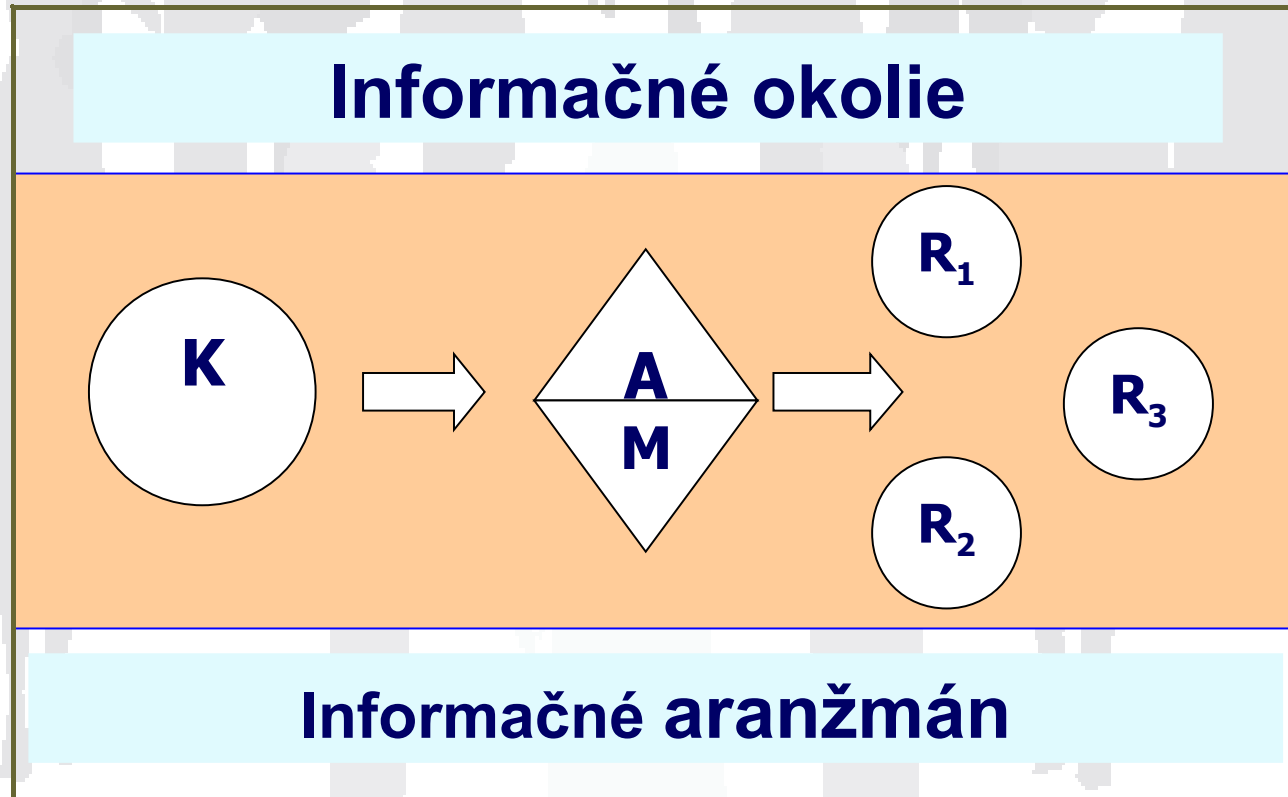
- Cirkev sa bude vždy snažiť, aby zachovala svoje inštitúcie a tak ponad „spontánne hnutia“ (základná úroveň) pomocou ohlasovania, liturgie a sociálnych služieb vytvárať aj vnútornú verejnosť' (stredná úroveň).
- Čím sekulárnejšia je spoločnosť, tým zrejmejšie je, ako sa odlišuje to, čo sa deje na úrovni vnútornej cirkevnej verejnosti, od toho, čo zaujíma a zamestnáva veľkú verejnosť'.
- Teológia verejnosti sa zaoberá duchovnými, kultúrnymi, vedeckými, semiotickými a mediálnymi predpokladmi, ktoré umožňujú skok do veľkej verejnosti (horná úroveň).

Inštitucionalizované formy informácie a komunikácie

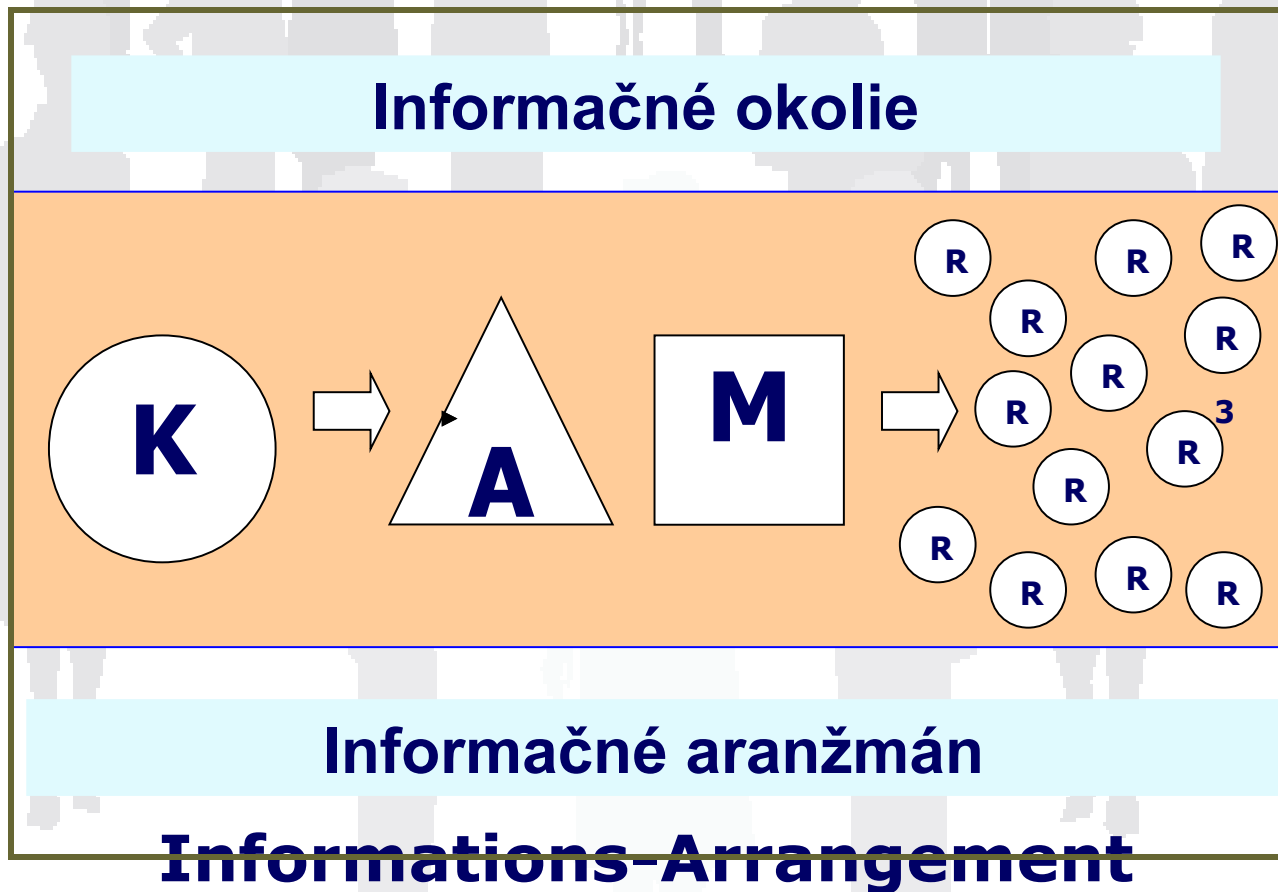
	informácia	komunikácia
osobne	pôvodná zvesť (Urkunde) príhovor rozhréšenie	rozhovor vypočutie poradenie
spoločensky	vyučovanie kázeň encyklika	dišputácia synoda, rada, koncil

Informácia

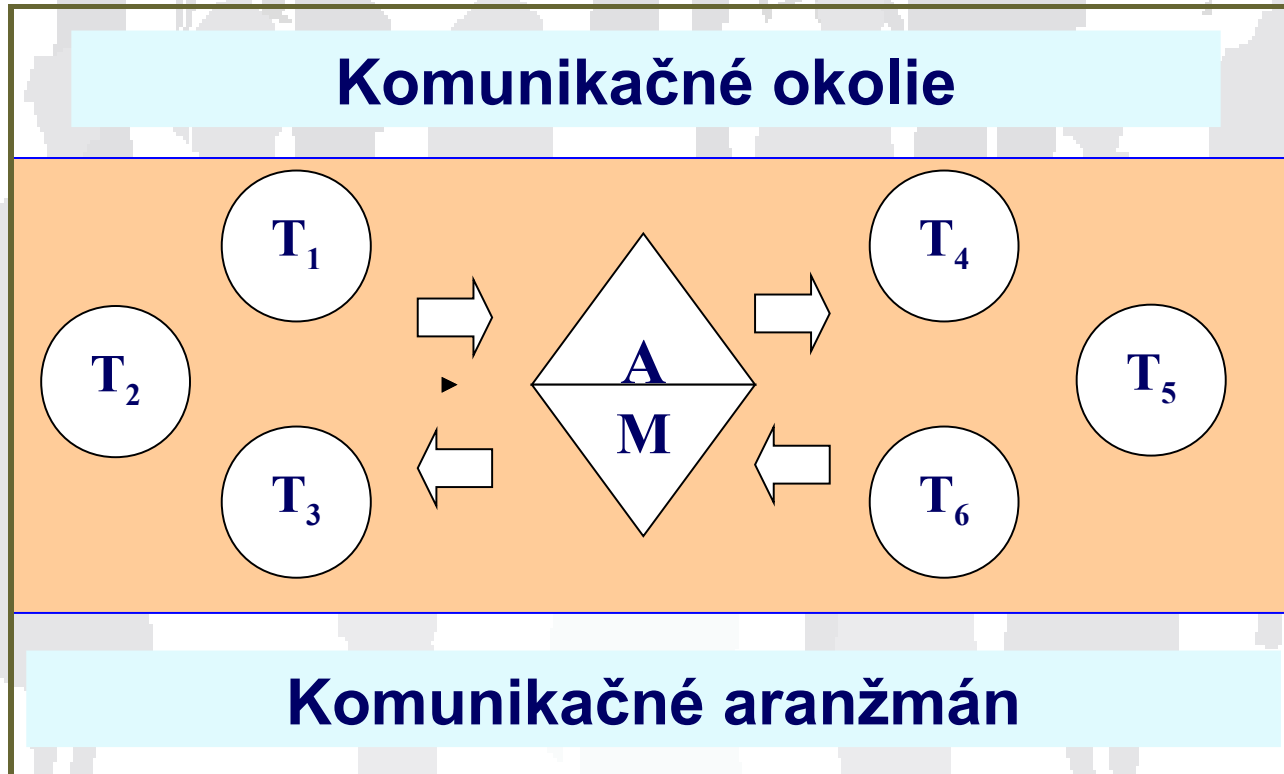
K = komunikátor/ka **A = výpoveď** **M = médium** **R = Recipient/ka**

Mediálna informácia

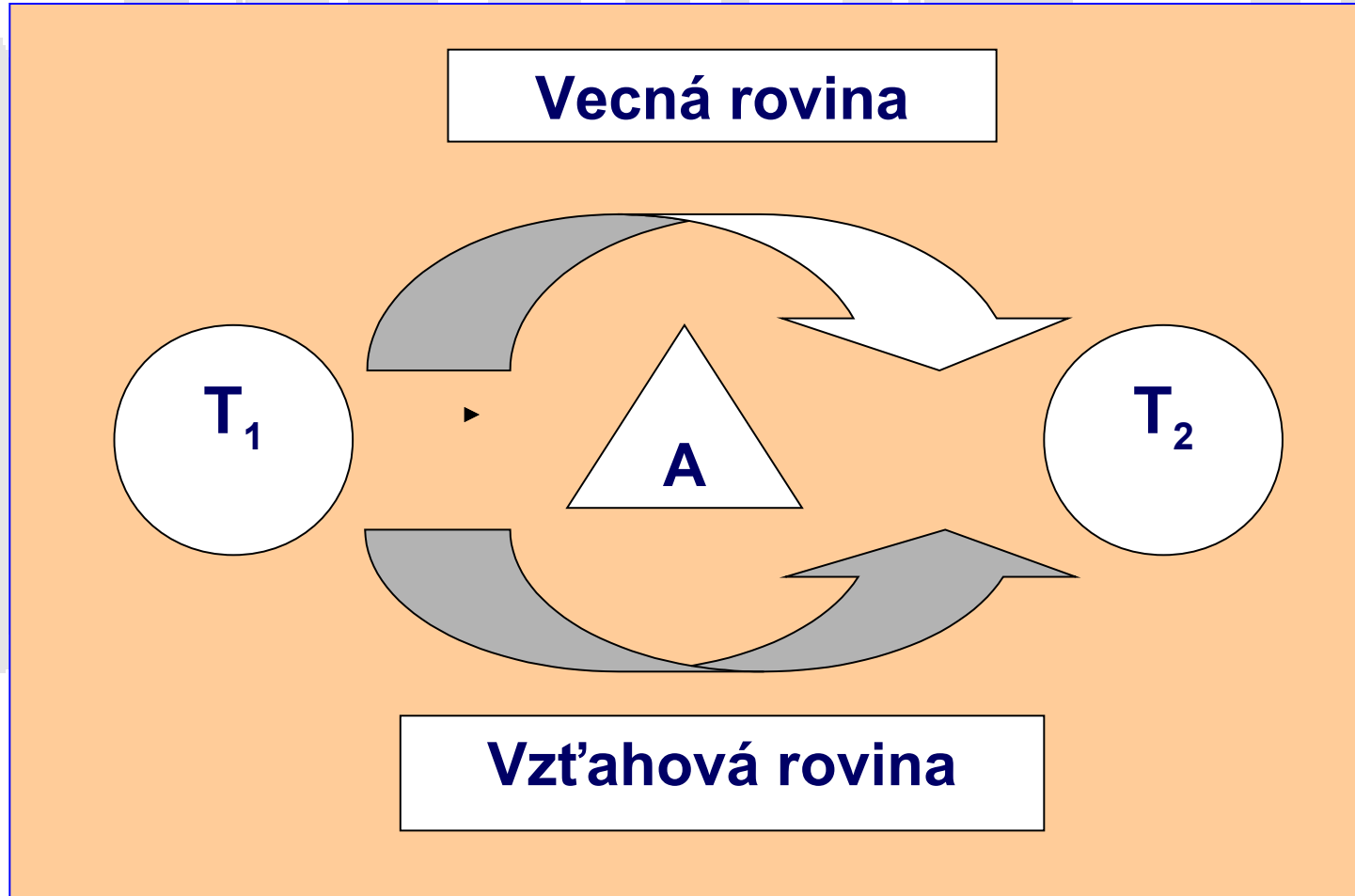

Komunikácia

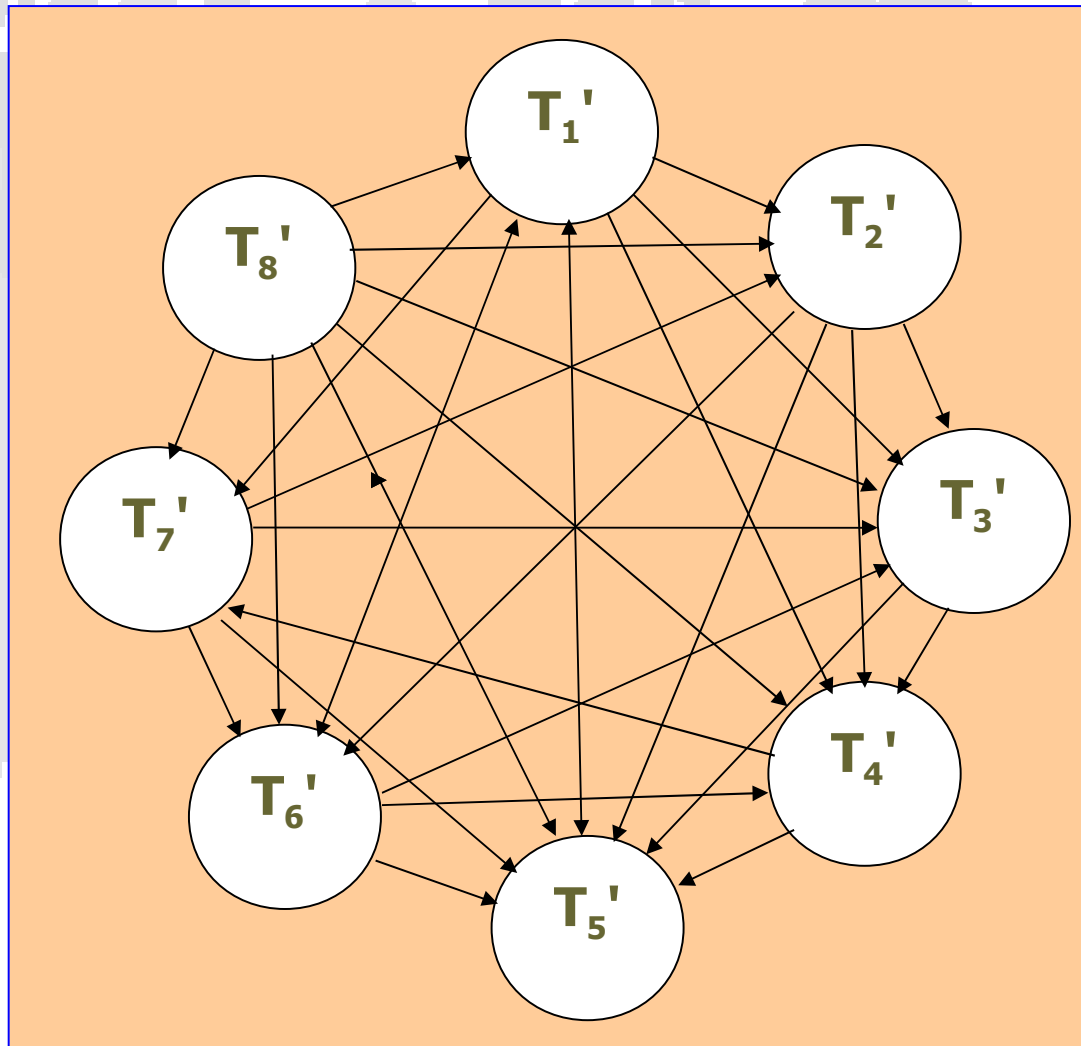

T = účastník A = výpoveď M = médium

Rozum a emócia komunikácia s rozumom i srdcom

Komunikácia všetkých so všetkými

Cirkevné znaky – „Médiá“

	tajne	vnútorná verejnosť: prístupná veriacim	veľká verejnosť: prístupná všetkým
osobne	knažský- rozhovor spoved'	krst birmovanie pomazanie chorých svätenie sobáš	Biblia kresťanská literatúra ostatné médiá
spoločensky	skrytá cirkev	eucharistia	diakonia ohlasovanie misia

**Sviatosti boli odjakživa dôležité znaky
cirkevnej komunikácie, nielen k vôli spáse duše.
Cirkev je sacramentum sveta – znamenie pre svet (Koncil).**

Spoločenstvo – Svedectvo – Služba

Kresťanská viera obsahuje podľa tradičného chápania vždy tri dimenzie. Sú to aj dimenzie verejnosti:

- **κοινωνία:** spoločenstvo veriacich
- **μαρτυρία:** svedectvo svetu
- **διακονία:** sociálna angažovanosť

Tieto dimenzie sa v cirkvi majú kultivovať, reflektovať v ich zákonitosti a vysvetľovať adekvátnou rečou. Potom sa budú vzájomne dopĺňať.

Verejnosť v cirkevnom práve

- Že musíme rozlišovať ‚forum externum‘ (> Regens) a ‚forum internum‘ (> Spiritual), to je v cirkevnom vedomí zakorenené oprávnené.
- V cirkevnom práve vystupuje verejnosť (coram publico – publice) často, väčšinou v zmysle úradného zistenia, vyhlásenia alebo verejného akceptovania, ale nie ako diskurzívna verejnosť. Verejný vinník je ten, ktorý ‚ako je známe‘ žije v ťažkom hriechu.
- Média sa chápu inštrumentálne: ako prostriedky na zverejnenie posolstva.
- Pre povest' cirkvi – ako ktorejkoľvek inštitúcie – je dôležité, aby sa vylúčilo verejné pohoršenie.

Fixácia na verejnosť

- **Pojmová blízkosť zjavenia a verejnosti (Offenbarung-Offentlichkeit) je zavádzajúca. Pre mnohých teológov je dosiahnutie verejnosti súhrnom ich misie.**
- **To je však skrat a nerozpoznanie skutočnosti, že počúvajúca otvorenosť voči Božiemu slovu – viera – je predovšetkým personálnou, intímnou kategóriou.**
- **Kolektívne výrazové formy sú len následne v rámci cirkevného spoločenstva legitímnym a nevyhnutným dôsledkom viery.**
- **Prítomnosť kresťanstva v sekulárnej verejnosti je však novou kategóriou a preto aj kvalitatívne novou výzvou.**

Charizmy verejnosti/verejného

- Od intímneho stretnutia s Bohom až po prítomnosť viery vo verejnosti jestvuje mnoho foriem a medzičlánkov cirkevného bytia.
- Všetky výrazové možnosti majú svoju vlastnú dôstojnosť pred Bohom.
- Nijaký prejav cirkvi v privátnom či verejnom priestore nie je menej hodnotný voči iným prejavom.
- Duchovne vyvolaná a naplnená verejnosť je odjakživa znakom a darom turíčneho, zoslaného ducha.
- Boží ľud potrebuje na svojej púti dejinami tisíc chariziem pre verejnosť.

Duch veje, kam sám chce

- **Jednotlivec pred Bohom: Mojžiš, Eliáš, Ježiš...**
- **„Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som aj ja medzi nimi.“(Mt 18,20)**
- **Rodina, kruh priateľov, duchovné skupiny.**
- **Pfadfinder, Kolping, rodičovské skupiny, seniorské kluby.**
- **Miestna farnosť, osobná cirkev, skrytá cirkev.**
- **Národné a internacionálne spolky a hnutia.**
- **Charismatické postavy, sväté miesta a obdobia.**
- **Pápež „Urbi et Orbi“, koncil, ekumenické a eucharistické dni, parlament svetových náboženstiev (povedzme Chicago 1994), čokoľvek môže fascinovať svetový verejný.**

Od vnútornej otvorenosti-verejnosti k sekulárnej verejnosti

- Prechod od vnútrocirkevnej vnútornej-verejnosti k sekulárnej verejnosti nie je nikdy iba technickou otázkou. Televízny prenos („Mondovision“) sám o sebe pôsobí skôr ako mágia.
- Každé nové publikum si vyžaduje aj novú reč a nové výrazové prostriedky.
- Každá väčšia verejnosť vyžaduje vy-rovnávanie sa s jej otázkami a hodnotami. Tradičné obsahy a posolstvá musia byť preložené do kategórií verejného diskurzu.

Senzibilita pre zlyhania

„Náboženské tradície si podnes zachovávajú artikuláciu vedomia toho, čo chýba. Udržiavajú senzibilitu pre zlyhania. Chránia pred zabudnutím aj tie dimenzie spoločenského a osobného spolužitia, v ktorých pokrok kultúrnej a spoločenskej racionalizácie spôsobil priepastné škody. Prečo by nemohli ešte aj dnes obsahovať uzamknuté semantické potenciály, ktoré by rozvinuli svoju inšpirujúcu silu, pokiaľ by boli vyjadrené zdôvodňujúcou rečou, a pokiaľ by sme vedeli odkryť ich význam pre svet.“

Jürgen Habermas: Zwischen Naturalismus und Religion. Frankfurt 2005, S. 13.

„Náboženstvá patria aj k dejinám rozumu.“

- **„Ak sa náboženstvo zakladá len na cite, potom v ňom naozaj nejde o nič iné, ako byť citom závislosti; potom by bol najlepším kresťanom pes, pretože má k tomu najbližšie a žije predovšetkým z tohto citu.**
- **Pes má dokonca aj pocity vykúpenia, keď je jeho hlad uspokojený nejakou kosťou.**
- **Pre ducha je náboženstvo skôr oslobodením a pocitom božskej slobody;
len slobodný duch má náboženstvo.“**

Georg Wilhelm Friedrich Hegel (beide Zitate)

Pre-klad – Hermeneutika

- **Preložiť sa z jedného duchovného sveta do iného duchovného sveta je pre teológiu permanentná úloha (nazývaná aj Hermeneutika).**
- **„Preložiť“ pripomína preložiť z jedného brehu na druhý. Teresa Berger si toto „pre-loženie“ zobrala za celoživotnú úlohu:**
 - **medzi rozličnými kresťanskými konfesiami**
 - **medzi USA und Európou**
 - **medzi mužmi a ženami**
 - **medzi rozličnými ženskými kultúrami (medzi privilegovanými bielymi ženami na severe a potláčanými ženami žltej, tmavej a červenej pleti na juhu, východe a západe.)**

Inkulturácia viery

- **Katolíčka Teresa Berger je profesorka protestantskej Divinity School (Duke University, Durham, North Carolina) und nositeľka ceny Herbert-Haag-Stiftung für Freiheit in der Kirche za rok 2003.**
- **Hoci má tú najlepšiu kvalifikáciu pre Liturgiku, Vatikán jej uprel akúkoľvek katedru. Jej komentár k tomu:**
 - **„Centrom cirkvi nie je Rím, ale živá viera.“**
 - **„Muži majú moc, aby rozhodli o mojom povolání, ale ja im nedám moc, aby otrávilí môj život.“**

Liturgická konštitúcia

- Liturgia je jedno z najzáväznejších miest, kde sa žitá viera vyjadruje a odhaľuje verejne. Odjakživa platí: „Lex orandi lex credendi.“
- Liturgická konštitúcia bola vedome vyhlásená na Druhom Vatikánskom koncile ako prvá.
- Zavedenie ľudovej reči do liturgie vyplynulo z potreby inkulturácie kresťanstva.
- „Plná a činorodá účasť celého ľudu je pri obnove a napomáhaní posvätnej liturgie tou najdôležitejšou úlohou, liturgia je predsa prvým a nepostrádateľným prejavom, z ktorého majú kresťania čerpať opravdivého kresťanského ducha.“ (Art. 14)

Public teológia

- Dostať kresťanské posolstvo do diskurzov pluralistickej verejnosti je základnou úlohou fundamentálnej a praktickej teológie.
- V USA sa z toho vyvinula kontroverzia o tzv. „Public Theology“. Protagonistami sú:
 - David Tracy, kat. kňaz, professor na Divinity School University v Chicagu; nem.: „Theologie als Gespräch. Eine postmoderne Hermeneutik (Teológia ako rozhovor. Postmoderná hermeneutika)“ Mainz 1993.
 - George A. Lindbeck, professor na Yale Divinity School, New Haven, Connecticut; nem.: “Christliche Lehre als Grammatik des Glaubens. Religion und Theologie im postliberalen Zeitalter (Kresťanská náuka ako gramatika viery. Náboženstvo a teológia v postliberálnej dobe)“ Gütersloh 1994.

Každá teológia je verejná.

Autentická teológia sa podľa Tracyho uskutočňuje vo verejnom diskurze. Každý teológ musí mať pred očami tri publiká:

- spoločnosť: technika, ekonómia, politika, kultúra, starosť o sociálnu spravodlivosť, boj proti chudobe;
- vedu: teológia a religionistika, ostatné oblasti poznania a výskumu, intelektuálny kontext dnešného myslenia;
- cirkev: zodpovednosť za živú tradíciu a trvalú budúcnosť kresťanskej veriacej obce.

Autorita klasiky

- S pojmom ‚Klassika‘ chce Tracy umožniť také chápanie autority a pravdy, ktoré nebude autoritárne.
- Klasická je osoba, text, melódia alebo symbol, pokiaľ svojím významom a nadčasovosťou prevyšujú našu vlastnú kultúrnu skúsenosť.
- V klasickom k nám prichádza niečo, čo prekračuje a tým transformuje náš dnešný horizont.
- Klasika však nie je monologická, pozýva k dialógu a k najrozličnejším reakciám.
- Verejná teológia sa musí otvoriť tomuto pluralizmu dnešnej duchovnej situácie.

Ženy– príroda– svetové náboženstvá

Tracy uvádza tri veľké výzvy:

- Spravodlivosť pre ženy, aj v cirkevných štruktúrach;
- Teológiu prírody a životného prostredia;
- Otvorenosť pre skúsenosti svetových náboženstiev.
- Oproti fundamentalizmu –
a jeho inštitucionálnym korelátom v kultúrnom imperializme
a cirkevnom triumfalizme –
zdôrazňuje Tracy vernosť k Bohu, ktorý je stále väčší ako naše
predstavy a pojmy.
- To umožňuje, aby sme akceptovali diferenciu a inakosť,
a oslobodzuje nás od modelu liberálnej modernity.

O-pozícia Georga Lindbecks-a

- George Lindbeck, syn lutheránskeho misionára v Číne, sa vyhraňuje oproti sekulárnej vede a kultúre. Od diskurzu medzi náboženstvami a rozumom a tým od zdôvodňujúceho myslenia neočakáva nič.
- Teológia nemôže nič z vonka ani navonok zdôvodniť, musí byť naopak od začiatku spoločensky-internou reflexiou o presvedčeniach a praktikách vlastnej komunity viery.
- Takýmto spôsobom sa zvnútra objasňujú a rozvíjajú základné štruktúry a pravidlá reči viery, akoby gramatika viery.
- Lindbeck sa takto koncentruje na Bibliu a službu cirkvi.

Ocenenie kontroverzie

- Spor medzi Lindbeckom a Tracym nie je – podobne ako teológia verejnosti – vecne nový.
- Neobsahuje ani nijaké protiklady. Bez zásadnej reflexie smerom dovnútra sa teológia nemôže odvážit' ani na cestu von k verejnosti.
- Kontroverzia ale ukázala odcudzenie sa mnohých teológií sveta. Boh prišiel do sveta! Ako ho potom možno uzavriet' medzi múry cirkvi?!
- Hľadať reč, ktorá by sa prorocky dotkla jadra veci, vzhľadom na veľké výzvy dnešného sveta, to je hodné úsilia tých najlepších náboženských mysliteľov a mysliteliek.

Výzvy dneška

- **Očakáva sa do subjektu priveľa? A od spoločnosti? Ako stojí jednotlivec voči spoločnosti?**
- **Aká miera trhu je v záujme dobra sveta?**
- **Kedy nerovnosť a chudoba začínajú byť cynické?**
- **Akú rolu majú náboženstvá v hre o budúcnosť kultúr a spoločenských?**
- **Ako spútajú náboženstvá svoj potenciál násilia?**
- **Smie človek chcieť všetko, čo veda môže?**
- **Kde zostane sloboda, keď budú preskúmané všetky zákonitosti mozgu?**
- **Mali by byť základné ľudské práva doplnené o základné ľudské povinnosti?**

Vyzývajúce korelácie

- **Verejnost' žije zo stále nových príbehov.
Ježiš bol už vtedy majster rozprávania.**
- **Verejnost' žije z aktuálnych udalostí.
Kresťania žijú v 'Božom dnešku' (Roger Schütz).**
- **Verejnost' hľadá orientáciu.
Proroci vykladajú dnešné 'znamenia čias'.**
- **Verejnost' je inscenovaná médiami.
Sviatky, spomienky, paschy - Rites de passage sa majú sláviť.**
- **Verejnost' žije z ikon a symbolov.
Cirkev vie, ako ich uviesť do hry!**
- **Verejnost' žije z tvárí jednotlivcov.
'Boh volá – pri krste – každého po mene.'**

Prehľad

1-Prístup k téme

2-Pojem verejnosti

3-Verejné a ne-verejné v Biblii

4-Verejné v cirkevných dejinách

5-Verejnosť ako výzva novoveku

6-Pokus o teológiu verejnosti

7-Tézy k cirkvi a verejnosti

Téza 1

Cirkev a teológia sa musia vystaviť spoločenskej a mediálnej verejnosti. To je príkaz dňa a úloha vyplývajúca z koncilu.

„Radosti a nádeje, žalosti a úzkosti ľudí dnešnej doby, najmä chudobných a všetkých, čo trpia, sú zároveň radosťami a nádejami, žalosťami a úzkosťami Kristových učeníkov a niet nič naozaj ľudského, čo by nenašlo ozvenu v ich srdci.“

Gaudium et spes čl. 1

Téza 2

Verejnosť je výtvarok osvietenstva. Kto sa na ňom chce podieľať, musí akceptovať, musí akceptovať a rozvíjať aj jeho princípy:

Transparentnosť, rozdelenie moci

- Pluralizmus, sloboda názoru, spoluurčenie**
- Ľudská dôstojnosť, ľudské práva sloboda**
- Spravodlivosť, solidarita, mier**

Téza 3

**Kresťanská viera nie je sama osebe verejná.
Každá manifestácia evanjelia má svoju osobitú
dôstojnosť, nijakú nemožno vzhľadom na mediálnu
verejnosť podceňovať.**

Osobné stretnutie s Bohom a privátna náboženská komunikácia medzi ľuďmi sa nachádzajú v určitom napätí s mnohými vnútornými verejnosťami cirkvi a so sekulárnou verejnosťou sveta.

Téza 4

Teológia verejnosti sa musí vyrovnávať s vedeckými, kultúrnymi, mediálnymi a semiotickými predpokladmi, ktoré odlišujú vnútornú verejnosť cirkvi od sekulárnej verejnosti sveta.

Čím sekulárnejšia je spoločnosť, tým jasnejšie sa odlišuje veľká verejnosť od vnútorných verejností subsystemov.

Téza 5

Len čisto technické rozšírenie nejakého posolstva nevytvára ešte verejnosť. Plná účasť na verejnosti vyžaduje vyrovnanie sa s jej hodnotami a cieľmi, preklad tradovaných obsahov do kategórií verejného diskurzu a s tým spojenej všeobecne prístupnej a zrozumiteľnej reči.

Téza 6

Bez rozhodnej reflexie dovnútra nemá teológia verejnosti nijaký zmysel. A naopak, dialóg medzi teológiou a verejnosťou nemôže byť plodný bez vyrovnávania sa s výzvami sekulárnej prítomnosti.

Preto v ňom musia nájsť všetky charizmy verejnosti svoje plné rozvinutie.

Téza 7

Aj náboženstvá patria k dejinám rozumu. Môžu preto vstúpiť do spoločenského diskurzu s vedomím skúseností a poznatkov, ktoré ľuďom chýbajú alebo sú im upierané, a preto môžu dialóg obohacovať a inšpirovať.

„Len slobodný duch má náboženstvo.“ (Hegel)

Téza 8

Verejnost' nemožno podeliť. Hodnoty, ktoré zastávame navonok, musia platiť aj smerom dovnútra. Preto je nevyhnutne potrebná kultúra kritickej verejnosti aj vo vnútri cirkvi samej. Cirkevné vedenie musí svoje štruktúry vytvárať pluralisticky, rozdeliť moc, umožniť opravdivý dialóg a dôverovať charizmám veriacich.

Vnútrocirkevné poruchy komunikácie majú svoj pôvod v jej ustrnutí.

Téza 9

Prezencia vo verejnosti vyžaduje poznanie médií, ich mechanizmov a vlastných zákonitostí ako aj rešpekt pred profesionalitou. Vyžaduje však práve tak aj bdelú senzitivitu pre problémy ľudí a znamenia čias.

„Aby mohla cirkev plniť toto poslanie, jej povinnosťou je ustavične skúmať znamenia čias a vysvetľovať ich vo svetle evanjelia...“

Gaudium et spes 4

Téza 10

Nie každá verejnosť je cirkvi primeraná. Spojenie trónu a oltára malo pre cirkev neblahé následky. Sociálne aktivity a kultúrna výmena v spoločenskej každodennosti ako aj intelektuálna prítomnosť vo vnútorných verejnostiach sú rovnako dôležité, ako skvelé mediálne úspechy vo veľkej verejnosti. Mierou verejného je autorita slobody, ktorá hovorí aj z otázok.